

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2010 – 2013**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Foltýn

Cese pohledávky

Praha 2013

**Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. PhDr. David Elischer Ph.D.**

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

**BACHELOR COMBINED STUDIES
2010 - 2013**

BACHELOR THESIS

Jan Foltýn

Cession of claims

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:
JUDr. PhDr. David Elischer Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Mariánských Lázních dne 8.3.2013

Jan Foltýn

Poděkování

Chtěl bych poděkovat JUDr. PhDr. Davidu Elischerovi Ph.D., za vstřícný přístup a odborné rady k této práci. Zároveň bych rád poděkoval všem zúčastněným firmám, které mi pomohly s odborným průzkumem pro praktickou část této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá pohledem dlouholetého, vedoucího pracovníka firmy v oboru stavebnictví na problematiku pohledávek a jejich cesí. Rozebírá historii, nedávnou minulost i současnost, jejich právní úpravy v jednotlivých obdobích na území České republiky. Dále se zabývá řešením problematických pohledávek, včetně řešení jejich postoupením. V praktické části je tato práce věnována průzkumu zkušeností různých firem z oboru stavebnictví s cesemi pohledávek.

Klíčové pojmy

ABGB, cedent, cese pohledávky, cesionář, dluh, dlužník, finanční částka, inkasní agentura, inkasní kancelář, komitent, komisionář, konsensus, mandant, mandatář, mandátní smlouva, obchodní společnost, občanský zákoník, obchodní zákoník, obligace, pohledávka, postupitel, postupník, ručitel, smlouva o postoupení pohledávky, splatnost, vklad, věřitel, závazek

Annotation

The Bachelor thesis deals with the long-term view of a manager, in a company in the construction industry, on the issue of claims and cessions. It discusses the history, recent past and present, and their legal regulations in individual periods in the Czech Republic. Furthermore it deals with problematic receivables, including their assignment. In the practical part, the work is devoted to a research of experiences of different companies from the construction industry with cessions and receivables.

Key words

ABGB, agreement on the assignment of receivables, assignee, assignor, cedent, cession, cessionary, Civil Code, collection bureau, collection agency, Commercial Code, commissioner, commitment, committer, consensus, contract of mandate, creditor, debt, debtor, deposit, financial amount, guarantor, mandatary, mandator, maturity, obligation, receivable, trade company.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1 Historie institutu cese pohledávky	10
1.1 Právní úprava cese pohledávky a její vývoj na území České republiky	10
1.1.1 Právní úprava cese pohledávky v AGBG	11
1.1.2 Cese pohledávky v zákoníku z roku 1950	13
1.1.3 Vývoj úpravy v zákoně č.40/1964 Sb.	14
1.1.4 Současná právní úprava	16
2 Charakteristika procesu cese pohledávky	19
2.1 Vysvětlení pojmů pohledávka a její postoupení	19
2.2 Druhy cesí	23
3 Porovnání právní úpravy v občanském a obchodním zákoníku	25
3.1 Právní úprava cese v občanském zákoníku	25
3.1.1 Některé právní úpravy v novém OZ	29
3.2.1.2 Cese souboru pohledávek, cese smlouvy	30
3.2 Právní úprava cese v obchodním zákoníku	32
4 Předmět cese	35
4.1 Cedovatelné pohledávky	35
4.2 Pohledávky vyloučené s postupu	37
4.3 Právní důvody postoupení pohledávky	39
4.3.1 Cese na základě smlouvy	39
4.3.2 Notifikace	40
4.3.3 Cese na základě zákona	42
5 Vymáhání pohledávek obecně	45
5.1 Způsoby řešení pohledávek	45
5.2 Vymáhání pohledávek inkasní agenturou	47
5.3 Konkrétní kauza z praxe - "Betonárna Stetter "	51
5.4 Dobytnost "bonitních" cedovaných pohledávek	52

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Popis výzkumu	54
6. 1 Cíl a hypotézy výzkumu	54
6. 2 Charakteristika výzkumného vzorku	56
6. 3 Metody sběru dat	57
6. 4 Sběr a zpracování údajů	57
6. 5 Závěry plynoucí z odpovědí v dotazníku	58
6. 6 Shrnutí a doporučení	59

ZÁVĚR	60
--------------	----

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	61
--	----

SEZNAM PŘÍLOH	66
----------------------	----

ÚVOD

Tématem mojí bakalářské práce je CESE neboli postoupení pohledávky. Tento občanskoprávní institut má jistě své místo v našem právním systému a v současné době by se dalo konstatovat, že významnější než kdykoli v minulosti, obzvláště v té socialistické. Ve státních zřízeních, jak tomu bylo do roku 1989 i v Československé socialistické Republice, kde soukromé vlastnictví, včetně podnikání bylo, mírně řečeno potlačeno, jsou podobné instituty, jako například postupování pohledávek odsunuto na pokraj zájmu. Se vznikem demokratického zřízení samozřejmě souvisí zavedení mnoha nových zákonů a zákonných úprav a velká jejich část právě souvisí s podnikáním, se soukromým vlastnictvím, s jeho nabýváním, nakládáním s ním a podobně. Ne všechno je v demokratických společnostech bezproblémové a právě například vznik pohledávek, především těch obtížně vymahatelných, sem můžeme jistě zařadit. Pohledávky se tak postupně staly jedním z mnoha obchodních artiklů, s kterými lze na podnikatelském trhu obchodovat. Zobchodováním pohledávek, tedy jejich postoupením neboli cesí může podnikatel ale i nepodnikající fyzická osoba vyřešit nebo zčásti vyřešit problém se svou obtížně vymahatelnou pohledávkou, s potřebou rychlejšího návratu finančních prostředků za účelem jejich vložení do dalších aktivit. Ne v ojedinělých případech dokonce může cese pohledávky doslova udržet, či zachránit samou existenci podnikajícího subjektu. Již několik let je dokonce obchodování s pohledávkami předmětem hlavní podnikatelské činnosti pro nemálo firem, nejen v České republice.

Touto prací bych chtěl její čtenáře seznámit detailně a komplexně s institutem pohledávky a cese pohledávky, jejich historií a současností. Dále se pak budu zabývat procesem postupování pohledávek a porovnáváním právních úprav v občanském a obchodním zákoníku. V poslední části potom provedu analýzu současného stavu v oblasti vymáhání cedovaných pohledávek, včetně případu z praxe.

V praktické části se pokusím na základě komunikace s obchodními firmami, dotazníků, které jejich odpovědní zástupci budou vyplňovat, zhodnotit vývoj a stav v problematice pohledávek a jejich postupování na základě jejich zkušeností.

Teoretická část

1 Historie institutu cese pohledávky

Tak, jako mnoho právních institutů vznikl i institut cese pohledávky v římském právu. Nejdříve zde ovšem změna v závazkových vztazích na personálním základě možná nebyla. Tato změna v oblasti věřitele při zachování obligace nastala až postupným vývojem, kdy zásada *pacta sunt servanda* v některých případech nebyla nutná, ba právě bylo vhodné tuto změnit. Historický vývoj cese úzce souvisí právě s vývojem obligace. Obligace¹ je právní vztah, kde strana jedna může na straně druhé, na základě zvláštního důvodu (smlouvy, či deliktu) požadovat určité chování, plnění, přičemž druhá strana má povinnost se tímto způsobem chovat. Zároveň určitým způsobem za svůj závazek ručí. Ke vzniku obligace vedly dva důvody. Dohodl-li se někdo s druhým člověkem na vzájemném plnění, vznikne povinnost toto plnění poskytnout - tedy smlouva, smluvní závazek. Druhým důvodem byla újma, způsobená protiprávním jednáním, kdy vznikla povinnost tuto újmu odčinit - tedy závazek z deliktu. Historicky starší formou obligace byl závazek z deliktu *nexum*² - poškodil-li někdo nedovoleným způsobem zájmy druhého, měl poškozený oprávnění ke mstě. Zásady odvety, msty určoval veřejný orgán, byl také zaveden institut výkupného, přičemž pachatel dlužil a příbuzní ručili. Teprve spojením dluhu a ručení je možné hovořit o obligaci jako takové. Právě z důvodu historického vývoje obligace - závazku je jasné, proč institut cese nastoupil později, tedy proto, že pohledávku za věcí, či finanční částkou z dohody, či smlouvy, bylo možné postoupit snadno oproti tomu, že někdo byl zavázán, povinován se podrobit například mstě. Tedy výše uvedeným spojením dluhu a ručení v osobě pouze dlužníka se stala obligace dluhem jako takovým,

¹ Obligace z latinského *obligo*, váži, zavazuji, znamená z právního hlediska - závazek.

² *Nexum* - latinsky spojení - zde spojení dluhu a ručení

² *Nexum* - latinsky spojení - zde spojení dluhu a ručení

čili obligačním plněním. Tato forma byla již především obligací ze smlouvy, či dohody a je v budoucnu jistě zastoupena hojněji než forma z deliktu. Závazky a pohledávky vzniklé ze smluv se z různých důvodů později staly předmětem obchodu a to na základě úplatných postupování, tedy cesí.

1.1 Právní úprava cese pohledávky a její historický vývoj na území České republiky

Abychom neztratili historickou nit, je nutné zastavit se v cestě vývoje cese pohledávky na území dnešní České republiky u právní úpravy v Rakousko-Uhersku, které tvořilo v minulosti její nemalou část. ABGB neboli Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, účinný od roku 1812 byl základním občanskoprávním zákoníkem, který byl na našem území platný až do roku 1950 již obsahoval podrobnou úpravu cese postoupení pohledávky.

1.1.1 Právní úprava cese pohledávky v ABGB

Závazkové vztahy a jejich změny byly v ABGB upraveny v třetím díle, nazvaném *O společných předpisech práv osobních a věcných*. Druhá hlava tohoto dílu upravuje také změnu závazku *postoupením*. Stěžejní ustanovení vymezovalo cesi následovně: „*Je-li pohledávka jednou osobou převedena na druhou a touto přijata; vzniká změna práva přistoupením nového věřitele. Takové jednání nazývá se postup (cesse) a může býti sjednáno za plat nebo bezplatně*“³. Pro cesi v tomto kodexu nebyla požadována písemná smlouva a jejím předmětem se stanovila všechna zcizitelná práva⁴,

³ ABGB, Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný zákoník občanský), díl třetí, hlava druhá, § 1392

⁴ ABGB, díl třetí, hlava druhá, § 1393

pravděpodobně však jen co se týče práv závazkových. Podobně jako v naší dnešní právní úpravě ani zde nemohla být postupována práva absolutní povahy, bylo ale například možné cedovat i naturální pohledávku. Necedovatelnou pohledávkou byla potom v ABGB stanovena práva vázaných na osobu. Na rozdíl od současné právní úpravy zde chyběl zákaz postupu práv, kde by se změnou věřitele změnil jejich obsah a dále pohledávek nepostižitelných výkonem rozhodnutí.

Odpovědnost postupitele za dobytost pohledávky byla popsána takto: „*pro ručení cedenta za pohledávku postoupenou jest především rozhodným obsah smlouvy postupní. Nestanoví-li tato ničeho, přichází k platnosti dispositivní předpis zákonný, dle něhož nutno rozeznávati stal-li se postup bezúplatně či úplatně*⁵“. Čili podobně jako v dnešní úpravě se toto ustanovení vztahovalo na cese úplatné. Avšak oproti dnešní úpravě bylo v ABGB uvedeno, že: „*kdo postoupí pohledávku bezplatně, tedy daruje, neručí za ni dále*⁶“.

Zajímavě stanovila v ABGB odpovědnost cedenta při úplatných cesích, kde postupník za dobytost pohledávky neručí. Za prvé je to tehdy, „*kdy se cesionář mohl o dobytosti pohledávky přesvědčit z veřejných knih*⁷“ a za druhé, „*když pohledávka byla v době postoupení dobytá, ale později se stala nedobytnou pouhou náhodou, či postupitelovým nedopatřením.*“ ABGB na tomto místě píše, že: „*takového nedopatření dopouští se příjemce, když pohledávku v době, kdy může býti vypovězena, nevypoví, nebo po projití platební lhůty nevymáhá; když dlužníkovi shovívá; když zamešká v pravý čas opatřiti si možné ještě zajištění nebo opomene na soudní exekuci naléhati*⁸“.

Celkově lze konstatovat, že právní úprava cese pohledávek v ABGB byla na svou dobu poměrně kvalitně zpracovaná a dalo by se konstatovat, že v některých případech možná i lépe než v úpravě dnes platné.

⁵ ABGB, díl třetí, hlava druhá, § 1394

⁶ ABGB, díl třetí, hlava druhá, § 1397

⁷ ABGB, díl třetí, hlava druhá, § 1398

⁸ ABGB, díl třetí, hlava druhá, § 1399

1.1.2 Cese pohledávky v zákoníku z roku 1950

Zajímavostí jistě je, že rakouská úprava občanského zákoníku přestala platit se zpožděním prakticky 30 let od vzniku Československé republiky. Teprve v roce 1951 (1.1.1951) nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb. - tedy Občanský zákoník. Také v tomto zákoníku bylo pamatováno na pohledávky a jejich případné postupování a to v hlavě třinácté - *Změna v osobě věřitele nebo dlužníka* - §262-267. Podobně jako v AGBG se zde nevyžadovala písemná podoba smlouvy. Důležitou podmínkou pro platnost postoupení byl pak platný právní důvod. Byla-li postupitelem nebo postupníkem například socialistická právní osoba, mělo se za to, že zde takový důvod byl a to bez dalšího. Tato výhoda byla "dozajista" velmi demokratickým prvkem tehdejšího práva. Cedovat nebylo možné pohledávky, jejichž obsah by se změnil, kdyby se změnil věřitel, případně by zanikly věřitelovou smrtí. Postoupit nešlo ani pohledávky, které nemohly být nějakým způsobem zabaveny, či by postup postoupení odporoval dohodě s dlužníkem. Toto ustanovení jakož i následující, tedy že s postoupenou pohledávkou přechází i veškeré její příslušenství a práva s ní spojená, bylo podobné a srovnatelné s úpravou současné právní úpravy⁹. Zákon č.141 také popisoval možnosti vyrovnání postoupených pohledávek dokud se dlužník nedověděl o cesi a to tak, že mohl onu pohledávku uhradit i původnímu věřiteli. Naopak i postupitel mohl dále vymáhat pohledávku, ve prospěch postupníka, pokud ji postupník sám nevymáhal a souhlasil s tím. Co se týče odpovědnosti za pohledávku v otázce trvání a dobytosti, upravoval ji výše uvedený zákon tak, že v případě její postoupení za úplatu odpovídal postupitel za dobytí této, do výše přijaté úplaty spolu s úroky ale co je důležité, také byl odpovědný za náklady spojené s bezvysledným vymáháním. Domnívám se, že toto ustanovení poněkud svazovalo ruce potencionálním cedentům pohledávek, především proto, že právě obtížnost vymáhání té, které pohledávky bývá příčinou jejího postoupení. Ve chvíli, kdy zákon postupníkovi striktně nařídí uhradit

⁹ Zákon č.141/1950 Sb., ze dne 25. října 1950, občanský zákoník, §264 a
Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991 občanský zákoník, §524

postupitelovi marné náklady za nevyhozenou pohledávku, nemá důvod tento cesi vůbec provádět, neboť není nikdy jisté, zda se onu pohledávku vymoci podaří. Naopak postupník měl v tu chvíli jistý byznys, vzhledem k zákonem dané jistotě úhrady marných nákladů, včetně samotné pohledávky. Otázkou ovšem zůstává, jak se v době socialismu, tedy v době kdy neexistovaly soukromé podnikatelské subjekty, mohl někdo zabývat vymáháním pohledávek za účelem zisku. Tento způsob podnikání vznikl až v době po roku 89 a také hlavně po přijetí jiné právní úpravy cese pohledávky, které s sebou přinesl zákon č.509/1991 Sb. Občanský zákoník z roku 1950 byl jakýmsi mezičlánkem mezi ABGB a navazujícím zákonem č. 40/1964 Sb., ovšem upraveným na tehdejší společenské zřízení, které zrovna nepreferovalo soukromé vlastnictví a instituty na soukromém vlastnictví postavené.

1.1.3 Vývoj a úpravy cese pohledávky v zákoně č.40/1964

Tento zákon nabyl účinnosti 1.dubnem 1964 a platí do současnosti, byť byl v roce 1991 zásadně novelizován. Postoupením pohledávky se zabývá hlava šestá - *Změna práv a povinností, §63-67*. Na rozdíl od předchozí úpravy zde zákon praví, že „věřitel může svou pohledávku postoupit i bez souhlasu dlužníka písemnou smlouvou jinému¹⁰“. Změnu tedy zaznamenáváme v nutné formě postoupení a tedy v písemné smlouvě. V jiné formě by nastala sankce v podobě neplatnosti. Ustanovení o výhodě socialistické právní osoby se zde již nenachází, přesto, že se i v této době nadále plně podporoval tzv. růst socialistického podnikání. Podobně jako v zákoně z roku 1950 se nesměly cedovat pohledávky, které by zanikly nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se se změnou věřitele změnil. Ustanovení o tom, že se nesmí postupovat pohledávky, které nelze zabavit se přeměnilo na ty, „*kteřé nelze postihnout výkonem rozhodnutí*¹¹“. O změně v osobě věřitele zde musel být dlužník informován a než se tak stalo, „*mohl*

¹⁰ Zákon č.40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník §63

¹¹ Zákon č.40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník §64

*dlužník plnit věřiteli původnímu, či se s ním jinak vypořádat*¹². Byla li pohledávka postoupena za úhradu, odpovídal věřitel tomu, komu byla postoupena pouze za to, že v době postoupení trvala. Potud tedy více méně beze změn oproti předchozí úpravě. Co se týče ovšem dobytosti pohledávky, nastává v této verzi zákona podstatná změna, totiž v tom, že věřitel odpovídá za její dobytost pouze tehdy, bylo li to smluveno a to „*jen do výše přijaté úhrady s příslušenstvím*“¹³. Osobně si myslím, že právě tato změna je důležitá pro pozdější masivní rozvoj postupování pohledávek za úhradu. Věřitel - postupitel, který si sám již nevěděl rady, jak se domoci své pohledávky a jako taková se pro něj jevila poněkud nedobytnou, mohl až nyní s klidným svědomím svou pohledávku odprodat bez ohledu na to, zda se postupník zmíněné pohledávky domůže. Od této doby bylo na postupníkovi, zda a za jakých finančních podmínek pohledávku odkoupí a na postupiteli se později nemohl dožadovat náhrady, natož úhrady vynaložení marných nákladů za případné její nedobytí, jako tomu bylo v právní úpravě předchozí. I zde je ovšem na místě připomenout, že podnikání v tomto oboru, jakož i jakékoli jiné podnikání, bylo ještě v této době zapovězeno. Zrušení odpovědnosti za dobytost pohledávky bylo tedy jednou, nikoli jedinou podmínkou rozvoje cesí. Ustanovení § 67 stanovilo obdobně jako v dnešní právní úpravě § 529 odst. 1 nebo i v předchozím zákoně z roku 1950, že i po cesi pohledávky dlužníkovi zůstávají zachovány námitky, které měl proti pohledávce v době cese, ovšem nebyla zde doslovně stanovena možnost započtení dlužnickových pohledávek vůči postupiteli. Chybí mi zde také zakotvení možnosti vymáhání pohledávky postupitelem v případě, že postupník pohledávku nevymáhá, tak jak to bylo v předchozím zákoně. Právní úprava z roku 1964, v době před zásadní novelizací v roce 1991 obsahovala jistě již základ současné právní úpravy, byly zde vyřešeny některé nedostatky, které se nacházely v zákoně č.141/1950 Sb., nicméně byla v poněkud stručnější formě oproti současné podobě.

¹² Zákon č.40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník §65

¹³ Zákon č.40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník §66

1.1.4 Současná právní úprava

Doposud současnou právní úpravu je možné nalézt v zákoně č.40/1964 Sb. ve znění novelizace zákona č. 509/1991 Sb.¹⁴, § 524 - §530. Tato novelizace Občanského zákoníku byla, jak již bylo mnohokrát psáno, poměrně zásadní. Několik změn se dotklo také postoupení pohledávek. Beze změny zůstalo ustanovení, kde „*věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou formou jinému*¹⁵“ a také to, „*že s postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená*¹⁶.“ Rovněž u nepostupitelnosti pohledávky nenacházíme žádné změny. Ta se pak objevuje až v následujícím paragrafu §526, který nahrazuje §65 a hovoří o tom, že postupitel musí *bez zbytečného odkladu* oznámit postoupení pohledávky dlužníkovi. Dokud toto oznámení není provedeno nebo neprokáže li postupník cesi dlužníkovi, tento se sprostí závazku plněním postupiteli. Tedy jinými slovy změna tkví v oné bezodkladnosti oznámení o cesi, i když dle mého názoru toto není nikterak zásadní. Je prvotním zájmem postupníka aby se dlužník dozvěděl o cesi v co možná nejkratším časovém horizontu, vzhledem k co nejrychlejšímu případnému uspokojení pohledávky dlužníka novému věřiteli, který to právě za tímto účelem pohledávku odkupoval. Novinkou je zde potom to, že oznámí li postupitel dlužníkovi skutečnost provedené cese, není dlužník oprávněn po postupníkovi dožadovat se smlouvy o postoupení. Zde je asi především na místě, aby dlužník dbal velké opatrnosti a důkladnosti dožadovat se alespoň prokazatelného důkazu (potvrzení) o vyrovnání závazku postupníkovi, vzhledem k případné, pozdější reklamaci a možnému nárokování pohledávky původním věřitelem. Není zde totiž konkrétně stanoveno, jakým způsobem má původní věřitel

¹⁴ Úplné znění je v zákoně č.47/1992 Sb., ze dne 7.2.1992, úplné znění občanského zákoníku

¹⁵ Změna čísla §63v zákoně č. 40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník, za nové číslo §524 v zákoně č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991 občanský zákoník

¹⁶ Změna čísla §63 za nové číslo §524

dlužníkovi cesi oznámit. Toto ustanovení, dle mého soudu není úplně v pořádku, neboť dlužník zde může v krajním případě i plnit neoprávněnému.

V okamžiku postoupení pohledávky za úplatu, což je v současné době jistě v převažujícím množství případů, odpovídá postupitel postupníkovi, jestliže „*se postupník nestal místo postoupitele věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem*¹⁷“ nebo pakliže „*splnil dlužník postoupiteli závazek dříve, než byl povinen jej splnit postupníkovi*¹⁸“; případně když „*postoupená pohledávka, či její část již zanikla započtením nároku, který měl dlužník vůči postoupiteli*¹⁹.“ Otázka dobytosti je v této právní úpravě řešena podobně jako v té minulé, to jest, že postupitel ručí za dobytost cedované pohledávky jen do výše přijaté úplaty, spolu s úroky a to jen když se k tomu postupníkovi písemně zavázal. Zde ovšem nastupuje nové doplnění a totiž, že ono ručení za dobytost, zmíněné výše zaniká, jestliže postupník bez zbytečného odkladu tuto pohledávku nevymáhá u soudu. Pro postoupitele se tak, myslím, připravila další pohnutka k případným postupováním svých pohledávek neboť je to také možnost vyvinění se z odpovědnosti za jejich dobytost. V případě maximální odpovědnosti za dobytost cedovaných pohledávek, tak, jak tomu bylo v úpravě z roku 1950, byl postupník značně svázán a díky tomu ve značném množství případů ani své pohledávky přenechat za úplatu ani nemohl. Právě tato právní úprava, jak jsem již zmiňoval, odstartovala masivní byznys v oboru obchodování s pohledávkami, jaký do této doby občané naší země nikdy nepoznali. Nově se také v §528²⁰ ještě hovoří o povinnosti podání zprávy o cesi osobě, která poskytla zajištění závazku zástavním právem. To je jistě logické, především i proto, že návaznou povinností postoupitele je předání všech dokladů a informací, které se takového případného zajištění týkají. Tak jako před novelizací může i nyní dlužník uplatnit své námitky proti pohledávce jak v době postoupení, tak i po jejím postoupení. Nově má jisté právo vůči postupníkovi zde i dlužník, konkrétně může vůči němu započíst k započtení způsobilé pohledávky a to v době, kdy mu byla cese

¹⁷ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník, §527(1a)

¹⁸ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §527(1b)

¹⁹ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §527(1c)

²⁰ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb.

oznámena, pakliže to postupníkovi bez zbytečného odkladu oznámil. Tyto dlužníkovy pohledávky vůči postupníkovi nemusí být ještě ani splatné²¹. Konečně poslední novým přírůstkem, který přinesla novelizace z roku 1991 je ustanovení, které umožňuje postupitelovi již postoupený nárok jeho jménem nadále vymáhat na účet postupníka. V tomto případě musí původní postupitel prokázat dlužníkovi postupníkův souhlas s vymáháním. Zde mi poněkud uniká význam. Dle mého soudu k tomuto jevu dochází pouze ojediněle nebo vůbec ne. Právě proto, že postupitel již nechce po dlužníkovi pohledávku vymáhat, ji za úplatu odprodá, za jakým účelem by ji potom měl zájem vymáhat dál a to ještě pro další osobu tedy postupníka? Navíc totiž ve chvíli, kdy postupitel dále vymáhá již postoupenou pohledávku, může vůči němu dlužník uplatnit svou, k započtení způsobilou pohledávku, ne pak ty, které má případně vůči postupníkovi. Obecně vzato poslední právní úprava, po novelizaci v roce 1991 poměrně podrobným způsobem upravuje institut cese pohledávky, otevřela dveře pro víceméně nový způsob podnikání.

²¹ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §529(2)

2. Charakteristika procesu cese pohledávky

Změny v závazkových právních vztazích je možné provádět zásadně ve třech možných situacích a to změnou v předmětu pohledávky, změnou v obsahu pohledávky a konečně změnou v subjektech pohledávky. Cesi neboli postoupením pohledávky lze nazvat změnu závazkového právního vztahu právě v subjektech těchto vztahů. Subjekty, tedy osoby, jež se podílejí na těchto právních vztazích nazýváme postupitel, postupník a dlužník. Postupitel - cedent, je původním věřitelem pohledávky a je to ten, který svou pohledávku postoupuje. Postupník - cesionář onu pohledávku přebírá. Podstatou cese je tedy postoupení a to většinou za úplatu to jest tedy odprodej obtížně vymahatelné pohledávky cedentem cesionáři. Dle současné právní úpravy se postoupuje pohledávka pouze písemně s tím, že není nutná přítomnost nebo jakýkoli souhlas dlužníka. Tento fakt se dlužníkovi bez zbytečného odkladu jen oznamuje. Jinými slovy tento závazek se mění v osobě věřitele tak, že původní věřitel uděluje ze své vůle novému věřiteli souhlas a oprávnění k dalšímu vymáhání předmětné pohledávky na dlužníkovi s tím, že od okamžiku podpisu cese je tato pohledávka již zcela nového věřitele a to včetně veškerého příslušenství a nový věřitel s tímto souhlasí.

2.1 Vysvětlení pojmů pohledávka a její postoupení

Občanský zákoník nám hovoří o pohledávce jako o závazku, který vzniká v závazkovém právním vztahu věřiteli od dlužníka²². Jinými slovy je pohledávka subjektivní právo konkrétního věřitele požadovat po dlužníkovi určité plnění. Se splatností (dospělostí) pohledávky vzniká věřiteli nárok, jinak právo vymáhat dluhované plnění u příslušného státního orgánu. Dlužníkovi současně vzniká tomu odpovídající

²² Zákon č.40/1964 Sb. ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §488

povinnost dluhované plnění uskutečnit.²³ Konkrétně nám to vymezuje zákon tak, že z platného závazkového vztahu je dlužník povinen něco dát, konat, něčeho se zdržet nebo něco trpět a věřitel je oprávněn to od něj požadovat²⁴. Závazky vznikají především ze smluv, ze způsobené škody či z bezdůvodného obohacení a obecně je dělíme na závazky zákonem výslovně upravené - typické, závazky atypické neboli nepojmenované a závazky smíšené. Závazky typické jsou závazky z výslovně upravených smluv, to znamená ze smluv kupních, darovacích, směnných, smluv o dílo, nájemních a podobně. Závazky vznikající ze smluv v zákoně neupravených nám popisuje §491 (2)²⁵, kde hovoří o tom, že je třeba použít ustanovení zákona, která upravují závazky jim nejbližší, pokud samotná smlouva nestanoví jinak. Podobně pak hovoří o závazcích ze smíšených smluv.

Víme tedy, co je pohledávka a jakým způsobem vzniká. Nyní je na místě popsat, co může být předmětem plnění této pohledávky. Podle předmětu plnění, tedy toho, čeho se plnění týká je tedy možno závazky dělit na peněžité a nepeněžité, úplatné a bezúplatné, s plněním jednotlivě, druhově nebo alternativně určeným, případně alternativu facultas, závazky s plněním jednorázovým, částečným, opakujícím se, trvalým a plněním ve splátkách a závazky naturální²⁶. Jak již název napovídá u peněžitých závazků je předmětem plnění určitý obnos peněžitých prostředků v předem určené výši a měně. Nepeněžitým předmětem plnění je například určená konkrétní věc, jako například počítač, telefon, automobil a podobně. Toto dělení a hlavně způsob plnění dle tohoto dělení je důležitý zejména pro způsob stanovení příslušenství pohledávky. Totiž pouze k peněžitému plnění je možné přiznat také příslušenství v podobě úrokového závazku. Závazky dle předmětu plnění také dělíme na úplatné a neúplatné. Úplatné závazky neboli vzájemné, lat. synallagmatické jsou takové závazky, kde si subjekty právního vztahu poskytují plnění vzájemně. Klasickým synallagmatickým závazkem je závazek z kupní smlouvy, kdy prodávající prodá zboží

²³ Vondráková, A. a kol. *Vymáhání pohledávek*. Praha:ASPI, a.s.,2006, s.756, str. 3

²⁴ Zákon č.40/1964 Sb. ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §494

²⁵ Zákon č.40/1964 Sb. ve znění zákona č. 509/1991 Sb.

²⁶ Fiala, J., Kindl, M., - kol.: *Občanské právo hmotné*, 2.uprav. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8, str.386

za dohodnutou cenu a kupující zboží za tuto cenu koupí. Prodávající se v jedné chvíli stává věřitelem za pohledávkou, která je v tomto případě kupní cena a zároveň dlužníkem kupujícímu, kde pohledávka kupujícího je zboží, za které zaplatil kupní cenu. Podobně pak toto platí ale v opačném gardu pro kupujícího. Typickým asynallagmatickým, čili jednostranným závazkem je například závazek z darovací smlouvy, čili ve chvíli kdy je podepsaná takováto smlouva, stává se s dárce dlužník pro obdarovaného, do doby než dar tomuto odevzdá. Zároveň samozřejmě nedostává za svůj dar žádné plnění, tj. obdarovaná se dlužníkem nestává. Dalším kritériem, podle kterého by se daly členit závazky je způsob jejich plnění. Závazky s plněním individuálně určeným, jsou takové závazky, kde předmětem plnění je konkrétně určená věc. Například při vypůjčeném autu z autopůjčovny je třeba vrátit přesně to samé vypůjčené auto. Druhově určeným závazkem rozumíme například při půjčení určitého obnosu peněz, vrácení stejného množství peněz, přestože to jistě nebudou ty samé bankovky, jen se bude jednat o stejný obnos, případně navýšený o smluvní úroky. Je také v některých, předem dohodnutých případech možné stanovit alternativní způsob vrácení závazku, to pak umožní aby dlužník poskytl plnění výběrem možností dle své volby a věřitel musí dlužníkovu volbu respektovat. Poslední možností jak lze plnit závazek je tzv. *alternativa facultates*, která umožňuje dlužníkovi, v případě, že není možné vrátit přesně stanovené plnění, aby plnil jiným, náhradním způsobem, například peněžní náhradou a podobně.

Pohledávky, jak jsem se již zmínil, je možné dále dělit na ty, které se plní jednorázově, to jest v jednom okamžiku celé a beze zbytku. Dále s plněním částečným, kde se pohledávka rozdělí na dvě případně několik částí a takto se vyrovná. K částečnému plnění může dojít i bez souhlasu věřitele naopak k plnění ve splátkách je možné přistoupit pouze po předem odsouhlasené dohodě (lze i po dodatečné dohodě – tzv. splátkový kalendář). Od plnění ve splátkách je třeba odlišit plnění opakované, například placení nájemného za byt, kde se nikterak nesnižuje nějaká předem určená, konečná suma ale platí se stále předem stanovená paušální částka. Dosud nezmíněným případem pohledávky je tzv. naturální obligace, mezi které zařazujeme například promlčené závazky, závazky neplatné pouze pro nedostatek formy, závazky ze hry a

sázky mezi fyzickými osobami a závazky z půjček na tyto hry a sázky²⁷. Naturálními obligacemi lze označit takové závazky, kdy dlužník plnit sice může, ale k jejich plnění nelze dlužníka donutit. Občanský zákoník naštěstí o těchto obligacích stanovuje, že jejich případné plnění není trestné v důsledku bezdůvodného obohacení, tzn. že věřitel plnění může přijmout a sankcím za případné bezdůvodné obohacení se nevystaví. Známe naturální obligace jako promlčené závazky nebo takové závazky, které jsou neplatné jen z důvodu nedostatku formy, dále závazky ze hry, sázky mezi fyzickými osobami a nakonec závazky z půjček do her. V občanském zákoníku se praví, že nejde o bezdůvodné obohacení, pokud bylo přijaté z těchto závazků, ačkoli u soudu se těchto plnění domáhat nelze²⁸.

Jak již bylo uvedeno, cesí rozumíme změnu v subjektu pohledávky, konkrétně tedy v osobě věřitele. Z právního hlediska se tak děje v případě, že dojde ke konsensu mezi postupitelem a postupníkem a následuje písemná smlouva. Ve valné většině případů se tak děje za úplaty a z ekonomického hlediska tak postupitel přichází o část prostředků ze své původní pohledávky. Ovšem rozhodne-li se postupník cesí podstoupit, pak je to právě z ekonomického důvodu, neboť ona ponížená část zůstatku původní pohledávky je pro něj významná, vzhledem k tomu, že s těmito prostředky může okamžitě nakládat. Právě okamžitá možnost disponovat s reálnými prostředky je základním impulsem pro postupování pohledávek, které jsou z pohledu postupníka těžce dobyté, byť je jejich původní hodnota v mnoha případech podstatně vyšší než ta odprodaná. Důvodem cese pro potencionálního postupníka je kromě samotné hodnoty, pro něj dostatečně dobyté pohledávky je i zákonem zaručené příslušenství pohledávky ale také všechna další práva zajišťující pohledávku, například právo na smluvní pokutu, pokud toto právo nebylo ve smlouvě výslovně vyloučeno²⁹.

²⁷ Fiala, J., Kindl, M., - kol.: *Občanské právo hmotné*, 2. uprav. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8, str. 391

²⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., §455

²⁹ Nejvyšší soud, rozsudek sp. zn. 32 Odo 473/2005

2.2 Druhy cesí

Výše uvedené cese popisují paragrafy 524-530, občanského zákoníku jako **cese dobrovolné** nebo-li smluvní (*cessio voluntaria*). Z hlediska právního důvodu známe také cesi nucenou (*cessio necessaria*), kterou lze dále dělit na **cesi zákonnou** (*cessio ex lege*) a **cesi na základě rozhodnutí soudu** (*cessio judiciaria*). Zákonnou cesí rozumíme například situaci, kdy je například ručitel půjčky nucen uhradit dluh namísto dlužníka. V této chvíli totiž vstupuje ručitel do práv věřitele a je tím pádem oprávněn požadovat na dlužníkovi náhradu za plnění poskytnuté věřiteli³⁰ a další práva s tím spojená. Je ovšem na posouzení, zda naopak onen závazkový vztah mezi věřitelem a dlužníkem nezaniká a nenastupuje zde vztah nový, tedy mezi ručitelem a dlužníkem, kde ručiteli svědčí právo na náhradu dle §550 OZ. K takovému názoru se také přiklonil Nejvyšší soud v jednom ze svých rozhodnutí. Ručitel dle tohoto rozhodnutí, nevstoupil do práv věřitele, pouze nabyl práv na náhradu poskytnutého plnění. V tom případě nezískal další práva, jako například na příslušenství pohledávky, smluvní pokutu a další. Podobně dochází k cesi na základě zákona při prodeji anebo nájmu podniku³¹. Cese na základě rozhodnutí soudu nastává například v případě exekuce příkázáním pohledávky³², konkrétně se tak děje příkázáním provádět plnění z běžného, vkladového nebo jiného bankovního účtu povinného oprávněnému. Podobně může dojít k převodu pohledávky na jinou osobu dražbou: „*předmětem dražby mohou být mimo jiné i převoditelná majetková práva, bylo-li navrženo jejich vydražení a splňují-li podmínky stanovené tímto zákonem*“³³.

Dalším důležitým druhem cese je tzv. globální, nebo též generální cese. Smlouva, která upravuje globální cesi pohledávek, má charakter rámcové smlouvy. V takové smlouvě nemusí být předmět, tedy konkrétní pohledávky, ihned konkrétně určen. „*Při nich postupitel převádí postupníkovi větší počet svých pohledávek nebo*

³⁰ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník, §550

³¹ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník §477 a § 488

³² Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád , Část šestá, Hlava třetí, §303 a násl.

³³ Zákon č. 26/2000 Sb.,ze dne 18.1.2000 o veřejných dražbách , §17(3)

*dokonce všechny své pohledávky z určitých obchodních aktivit, přičemž pro globální cese je charakteristické, že se předmětem postupu stávají i pohledávky vznikající až po uzavření postupní smlouvy, bez toho, že by tato smlouva byla následně doplňována*³⁴.“ Případ kde se uplatňuje globální cese je například faktoringová smlouva, dle které se může cedovat více pohledávek a též i pohledávek budoucích. Využití institutu globální cese lze dále také při prodeji podniku.

V dnešní době představuje velkou část cesí pohledávek další, zvláštní případ, kdy dochází pouze k formálnímu převodu pohledávky na postupníka. Tento "nový" věřitel ji následně vlastním jménem vymáhá, ale vydobytou pohledávku odevzdá na základě smluvních podmínek, předem stanovených, původnímu majiteli. Tento institut se nazývá **fiduciární cese nebo-li inkasocese**. P. Eliáš v jednom ze svých odborných článků konstatoval : *"Při inkasocesi tedy nejde o skutečný postup ve smyslu § 524 a násl., ale o smlouvu, jejíž podstatou je nepřímé zastoupení původního věřitele pohledávky, byť v dané souvislosti vystupuje jako postupník, a tak je třeba posuzovat ji podle její skutečné povahy (§ 41a)*³⁵.“ S tímto názorem se zcela ztotožňuji a zároveň bych na tomto místě odkázal na praktickou část, své bakalářské práce, kde z mých závěrů vyplývá, že právě značná část cesí se děje právě tímto postupem, tedy fiduciární cesí, pomocí tzv. mandátní smlouvy, jak je uvedeno výše. Původní věřitel se ve své podstatě nechává zastupovat inkasní společností, kde tato pohledávku vymůže a odevzdá ji věřiteli za předem, v mandátní smlouvě, dohodnutou odměnu.

³⁴ ELIÁŠ, K., Postoupení pohledávky. *Časopis Podnikatel a právo č.5/2001*, vyd. Komora komerčních právníků Slovenskej republiky

³⁵ ELIÁŠ, K., Postoupení pohledávky *časopis Podnikatel a právo č.5/2001*,

3. Porovnání právní úpravy cese v občanském a obchodním zákoníku

Občanský zákoník ve svých ustanoveních obsahuje komplexní úpravu postupování pohledávek, naproti tomu v obchodním zákoníku taková komplexnost chybí. Pouze některé jeho části na ustanovení občanského zákoníku v této oblasti odkazují.

3.1 Právní úprava cese v občanském zákoníku

Jak je v úvodu této kapitoly naznačeno, Občanský zákoník obsahuje komplexní úpravu institutu cese pohledávky. Konkrétně pak v ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., ve znění dosud platné novelizace, tedy zákona č. 509/1991 Sb.³⁶,

Současnou právní úpravu jsem již popisoval v jiných kapitolách této práce, proto bych se na tomto místě zastavil nad některými ustanoveními, které vidím jako nosné, dále nad takovými, které popisují a případně upravují rozhodnutí NS, a v neposlední řadě bych nastínil některé připravované úpravy v novém občanském zákoníku, který by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2014.

Stěžejní ustanovení občanského zákoníku hovoří o tom, že může věřitel svou pohledávku postoupit i bez souhlasu dlužníka písemnou smlouvou jinému. Věřitelem nazýváme v tomto případě postupitele, či cedenta a tento postupuje pohledávku postupníkovi neboli cesionáři. Vzhledem k tomu, že se cese děje na základě konsensu, písemnou smlouvou, jedná se o cesi dobrovolnou a tu právě upravuje **zákoník občanský** (dále také OZ). Kromě postoupení platných pohledávek již vzniklých, lze postoupit i pohledávky, dosud v okamžiku postupní smlouvy nevzniklé. Zde se jedná o cesi s odkládací podmínkou vázanou na vznik budoucí pohledávky, přičemž k postoupení této pohledávky dojde v okamžiku, kdy tato postupiteli vznikne. Ke smlouvě o cesi pohledávky *„nejsou předepsány žádné konkrétní údaje, kterými musela*

³⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991, občanský zákoník

*být pohledávka vymezena, jediným požadavkem je, aby převáděná pohledávka byla v postupní smlouvě vymezena takovými znaky, které umožňují její identifikaci a vylučují její záměnu s jinou pohledávkou*³⁷.“ V jednom z rozhodnutí Nejvyššího soudu se můžeme dočíst, že: *“k identifikaci převáděné pohledávky postačí, je-li pohledávka určena tak, že je odkázáno na čísla postupitelových faktur s uvedením výše jednotlivých částek, čísel odběratelů a počtu dodaných kusů zboží*³⁸.“ V okamžiku, kdy cedent nemá v době postoupení vůči dlužníkovi jinou pohledávku s předmětem plnění stejného druhu, pak platí, že: *„postupovaná pohledávka je ve smlouvě o postoupení pohledávky dostatečně určitě identifikována i tehdy, vymezuje-li ji jen údaj o osobě dlužníka a předmětu plnění*³⁹.“ Co se týče identifikace předmětu pohledávky, můžeme dohledat i další rozhodnutí NS: *„K platnosti smlouvy o postoupení pohledávky z hlediska určitosti vymezení této pohledávky postačí i písemný odkaz na listinu, která nepředstavuje právní důvod postupované pohledávky, je-li její obsah natolik jednoznačný, že je z ní nadevší pochybnost patrná, o jakou pohledávku se jedná*⁴⁰.“ Tyto požadavky na identifikaci pohledávky ve smlouvě platí podobně i u postupování více pohledávek, či souboru pohledávek, tj. generální či globální cese. Na základě smlouvy o cesi pohledávky postupník nenabývá obligační právo na postoupení pohledávky, ale pouze samotnou pohledávku, jinými slovy nemůže disponovat s právem na postoupení pohledávky. V komentáři k občanskému zákoníku se píše: *„Postoupením pohledávky dochází pouze ke změně věřitele pohledávky. Postupník přebírá pohledávky v tom stavu, v jakém v době převodu existovala, obsah korespondujícího závazku dlužníka se postoupením nemění*⁴¹.“ Na postupníka přecházejí s pohledávkou povinnosti spojené s postavením věřitele, např. přijmout řádně nabídnuté plnění dlužníkem apod. V případě postoupení pohledávky, která již byla uplatněna u soudu, nemá již postupitel aktivní věcnou legitimaci v tomto sporu. Co se týče promlčecí doby pohledávky, nemá na její běh

³⁷ FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář*. II. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788, str. 956

³⁸ Rozhodnutí NS 29 Odo 654/2003

³⁹ Rozhodnutí NS 29 Odo 775/2004

⁴⁰ Rozhodnutí NS 33 Odo 899/2004

⁴¹ FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář*. II. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788, str. 957

změna v osobě věřitele vliv, viz konkrétní ustanovení občanského zákoníku⁴². Zajímavostí o úplatě v čase za postoupení pohledávky je rozhodnutí Nejvyššího soudu, jejíž rozhodnutí znělo: „*Dohoda o tom, že postupník zaplatí postupiteli sjednanou úplatu za postoupení pohledávky do dvaceti let, není sama o sobě neplatná pro rozpor s dobrými mravy*⁴³“. Pohledávky, vyloučené z postupu, dle §525 OZ, popisují detailně v kapitole 4.2, zde bych jen připomenul, že: „*smlouva o postoupení pohledávky uzavřená v rozporu s ustanovením §525 odst.2 obč. zák., je absolutně neplatná podle ustanovení §39 o.z.*⁴⁴“.

Poněkud rozporuplné ustanovení §526 o.z. stručně a jasně upravuje rozhodnutí NS, kde praví: „*Oznámil-li dlužníku postoupení pohledávky postupitel, soud nezkoumá, zda je smlouva o postoupení platná*⁴⁵“. Můj názor, že toto ustanovení je rozporuplné potvrzují i autoři komentáře k občanskému zákoníku, kde píší, že nepovažují takový názor NS za správný, neboť v případě, že by byla postupní smlouva z nějakého důvodu neplatná, nepřešla by na postupníka pohledávka a tím pádem se tento nestane věřitelem a nesmí ji tudíž na dlužníkovi vymáhat. Dále se zde píše: „*Pokud oznámí postupitel dlužníku postoupení pohledávky podle neplatné postupní smlouvy, je dlužník oprávněn zprostit se závazku plněním postupníkovi, tato skutečnost však neznamená, že by byl postupník oprávněn domáhat se v soudním řízení práva, které nemá*⁴⁶“. Dlužno říct, že dlužník v této chvíli, kdy nemá právo na to se dotazovat na existenci a platnost smlouvy, nemá a nemůže mít jistot, že bude plnit správně. Naštěstí existuje možnost, kdy dlužník může plnit závazek tím způsobem, že jej uloží do úschovy k notáři, či advokátu a v případě, že tento má oprávněnou pochybnost o platnosti, či existenci smlouvy, bych to i doporučoval.

Odpovědnost za dobytost pohledávky dle §527 OZ, rozebírám v kapitole 1.1.4, důležitá je zde ovšem skutečnost, jaké nastanou právní následky za zmíněnou

⁴² Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění dosud platné novelizace, tedy zákona č.509/1991 Sb., §111

⁴³ Rozhodnutí NS 33 Odo 726/2005, SoJ 59/08

⁴⁴ Rozhodnutí Rc 27/07

⁴⁵ Rozhodnutí NS 32 Odo 201/2004

⁴⁶ FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář*. II. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788, str. 967

odpovědnost. Dle autorů komentáře OZ⁴⁷, lze v případě odpovědnosti za obsah cedované pohledávky postupovat dle §853 OZ a dále dle §507 OZ, který popisuje obecnou úpravu následků vadného plnění.

Zajištění postoupené pohledávky je popisováno v §528 OZ: „1. Jestliže splnění postoupené pohledávky je zajištěno zástavním právem, ručením nebo jiným způsobem, je postupitel povinen o postoupení pohledávky podat zprávu osobě, která zajištění závazku poskytla. 2. Postupitel je povinen předat postupníkovi všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky⁴⁸.“ Pro postupitele by mohlo znamenat porušení tohoto ustanovení způsobení případné škody pro postupníka a tím následně i odpovědnost za tuto škodu dle §420 OZ. Přesto, že by mělo být i v zájmu postupníka veškeré doklady, za účelem úspěšného vymožení pohledávky postupníkem tomuto předat, může se stát, že potřebné doklady v době podpisu smlouvy o cesi ještě nemá k dispozici, nebo ne zcela v pořádku. Je proto nanejvýš nutné obezřetně tyto veškeré potřebné dokumenty striktně vyžadovat ještě před jejím podpisem, případně si ošetřit jejich předání nějakou sankcí, či nezaplacením smluvní ceny apod.

Co se týče námitek, které je možno uplatnit proti pohledávce, upravuje tuto §529: „Námítky proti pohledávce, které dlužník mohl uplatnit v době postoupení, zůstávají mu zachovány i po postoupení pohledávky.⁴⁹“ Vzhledem k tomu, že všichni musí mít zaručená svá práva i dlužní v tomto případě má zaručené, že se jeho postavení v důsledku cese nesmí zhoršit. Jestliže tedy měl nějaké námítky vůči věřiteli, například, že je již pohledávka promlčená, že neexistuje apod., má tuto námitku právo uplatnit ji i u postupníka.

Dle navazujícího článku dlužník může: *“použít k započtení vůči postupníkovi i své k započtení způsobilé pohledávky, které měl vůči postupiteli v době, kdy mu bylo oznámeno nebo prokázáno postoupení pohledávky (§ 526), jestliže je oznámil bez zbytečného odkladu postupníkovi. Toto právo má dlužník i v případě, že jeho*

⁴⁷ FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář*. II. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788, str. 969

⁴⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §528

⁴⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění novelizace č.509/1991 Sb., §529 (1)

*pohledávky v době oznámení nebo prokázání postoupení nebyly ještě splatné*⁵⁰. “ Toto ustanovení by bylo v praxi jistě hojně využívané, tedy v případech, že dlužníci takové pohledávky vůči věřiteli mají. Je ovšem téměř jisté, že věřitelé mající oproti svým pohledávkám u dlužníků své závazky se asi vzájemným zápočtem vyrovnají dříve, než by se snažili své pohledávky cedovat. Jestliže ale logicky dojde již cesní smlouvou ke změně věřitele k započtení s pohledávkou dlužníka, která působí proti původnímu věřiteli již nemůže dojít. Podobně se vyjádřil i Nejvyšší soud: „ *Dojde-li na základě smlouvy o postoupení pohledávky ke změně v osobě věřitele, nemůže postupitel (původní věřitel) uzavřít dohodu o zápočtu postoupené pohledávky*⁵¹. “

Zákon v § 530 upravuje i situaci, kdy již postoupenou pohledávku postupníkovi, může vymáhat opět sám postupitel i když na účet postupníka. Postupitel tak může činit v případě, že postupník pohledávku nevymáhá a udělí postupiteli k této činnosti souhlas a tento se tím souhlasem dlužníkovi prokáže. Tuto znovu nabytou aktivní legitimaci ve svém rozhodnutí popisuje NS takto: „*V případě, kdy postupitel podle dohody s postupníkem může vymáhat postoupený nárok sám svým jménem na účet postupníka, je vedení sporu s dlužníkem aktivně legitimován postupitel*⁵². “

3.1.1 Některé právní úpravy v novém OZ

Hned v prvním článku nového občanského zákoníku (dále NOZ), nacházíme změnu, o které lze hovořit jako o změně nemalé. Oproti stávající účinné úpravě se zde totiž opět nevyžaduje písemná forma smlouvy. Vypadá to, že zákonodárce usoudil, že naše společnost je již morálně na takové výši, že i u takových důležitých smluv, jakou je smlouva o postoupení pohledávky, není třeba trvat na písemné formě. Na druhé straně v připouští NOZ možnost postoupení jedné pohledávky více osobám... ustanovením §1882 (2): “*Postoupil-li postupitel tutěž pohledávku několika osobám, je vůči dlužníkovi*

⁵⁰ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č.509/1991 Sb., §529 (2)

⁵¹ Rozhodnutí NS 29 Odo 360/2005

⁵² Rozhodnutí NS 32 Odo 635/2003

*účinné to postoupení, o němž se dlužník dozvěděl nejdříve*⁵³.“ Ustanovení, které povoluje jednu pohledávku postoupit několika osobám mi přijde podobné, jako by bylo povolené prodat jednu konkrétní věc také několika osobám, což se zcela jistě neshoduje s dobrými mravy. Další změnou v NOZ je to, že kromě toho, že postupitel má vydat postupníkovi potřebné doklady o pohledávce, navíc má mu také sdělit vše, co je zapotřebí k uplatnění pohledávky⁵⁴. To je jistě správné ale opět mi zde chybí uvedená sankce za nesplnění této podmínky. Je nutné, podobně jako ve stávající úpravě, aby si postupník opět náležitě ohlídal získání potřebných dokumentů a informací. Drobná úprava bude v článku, hovořícím o ručení za postoupenou pohledávku⁵⁵, kde se nově píše, že: *„postupitel neručí za dobytost pohledávky, pokud postupník věděl, že pohledávka je budoucí, nejistá nebo nedobytná*⁵⁶.“ Nejsm si jist, jakým způsobem dle tohoto ustanovení lze dostatečně zajistit právo postupníkovi, neboť v případě sporu lze těžko dokázat, zda opravdu věděl, zda je pohledávka nejistá nebo nedobytná. V okamžiku, kdy by to věděl, nebude zcela jistě předmětem jeho zájmu pohledávku odkupovat.

3.1.1.2 Cese souboru pohledávek, cese smlouvy

Samostatně si zaslouží zastavit se u nového ustanovení, kterým je postoupení souboru pohledávek. Soubor pohledávek je nakoupení několika jednotlivých pohledávek od jedné osoby v jednom zdaňovacím období na základě jedné smlouvy. Takové soubory pohledávek lze v zásadě poříditi dvěma základními způsoby. První způsob je takový, že při nakupování je známa jmenovitá hodnota i cena jednotlivých pohledávek. V tom případě pak kupující, v tomto případě postupník, pořídí pohledávky za cenu, která se rovná součtu jejich cen. Druhý způsob je ten, že postupník zná hodnotu jednotlivých pohledávek, ale nezná jejich jednotlivé ceny. Odkoupí tedy

⁵³ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ), §1882 (2)

⁵⁴ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ), §1880 (2)

⁵⁵ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ), §1885

⁵⁶ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ), §1885 (1)

pohledávky za dohodnutou cenu celého souboru pohledávek. Doslova nová právní úprava praví: „*Postoupit lze i soubor pohledávek, ať již současných nebo budoucích, je-li takový soubor pohledávek dostatečně určen, zejména pokud se jedná o pohledávky určitého druhu vznikající věřiteli v určité době nebo o různé pohledávky z téhož právního důvodu*⁵⁷.“ Tento institut se sice v praxi již uplatňoval, například při zajišťování bankovních úvěrů, přičemž ale zákonem dosud upraven nebyl.

Zcela nové zákonné ustanovení v historii cesí je postoupení smlouvy. Zavedení právě tohoto institutu se již dlouho očekávalo a mělo by být tedy v praxi vítané. Postoupení smlouvy se v podstatě již celkem běžně používá a to ale na základě postoupení práv (smlouva o postoupení pohledávky⁵⁸) a převzetí závazků ze smlouvy (smlouva o převzetí dluhu⁵⁹), jedná se tedy o skloubení dvou typů smluv do smlouvy jedné. Taková smlouva musí být buď smlouvou trojstrannou, uzavřená mezi postupitelem, postupníkem a druhou smluvní stranou anebo je nutné uzavření dvou nezávislých smluv. Z výše uvedeného je patrné, že podobné postupování není zrovna bezproblémová záležitost a jistě i proto zákonodárce v novém občanském zákoníku postoupení smlouvy zavádí.

Páteřním prvkem nového ustanovení je §1895, který praví: „*Nevylučuje-li to povaha smlouvy, může kterákoli strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy nebo z její části třetí osobě, pokud s tím postoupená strana souhlasí a pokud nebylo dosud splněno*⁶⁰.“ Přesto, že jak jsem již uvedl, byl tento institut dlouho očekáván, je vystaven, aniž dosud nabyl účinnosti, kritice a zpochybňování z řad odborníků. Například T. Grulich již v roce 2008 k otázce přípustnosti smlouvy zveřejnil příspěvek v právním periodiku, kde píše: „*Základní otázkou, kterou je dlužno si položit při posuzování cese smlouvy, je otázka samotné přípustnosti, a tudíž i platnosti takové smluvní záměny subjektu závazkového vztahu. Mimoto lze poukázat též na některé dílčí*

⁵⁷ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ), §1887

⁵⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č.509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §524

⁵⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č.509/1991 Sb. ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník, §531

⁶⁰ Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník (NOZ) §1895

*praktické problémy, kterým musí účastníci případné cese smlouvy čelit*⁶¹.“ Vzhledem k faktu, že pracuji dlouhá léta ve stavebnictví a zároveň využívám velmi často leasingových služeb, zaujal mě i další názor jmenovaného právníka, že dosud, ačkoli zákonem dosud neupraveně, především tyto obory cese smluv často využívají, což lze jistě potvrdit. T. Grulich dále pokračuje ve své myšlence na příkladu právě klasické smlouvy o dílo: „*typická smlouva o dílo, jejímž předmětem je zhotovení stavby, představuje určitý komplex závazků a pohledávek, z nichž jen některé jsou postupitelné. Proto lze jistě souhlasit např. s I. Pelikánovou v tom, že cese smlouvy je operace přesahující rámec pouhé kombinace cese a intercese. Jestliže tedy nelze postoupit určitou pohledávku spoluvytvářející obsah smlouvy o dílo, pak je otázkou, zdali na tom něco může změnit případný souhlas příslušného dlužníka s takovým „postoupením“ jinak nepostupitelné pohledávky*⁶².“ Z těchto ale i dalších trefných poznámek i dalších autorů, kteří publikovali o dané problematice, tedy o cesi smlouvy, jako například D. Elischera a K. Šebesty, ve svém článku již v roce 2007⁶³, lze vyvodit, že cese smlouvy, právě z důvodů své složitosti nebude právě bezproblémovým institutem. Přesto, že je více než pravděpodobné, že dojde při používání institutu cese smluv, dle úpravy v NOZ k mnoha problémům, je jasné, že je to krok potřebný a jen praxe ukáže jak šťastný.

3.2 Právní úprava cese v obchodním zákoníku

Vzhledem k tomu, že značná, řekl bych rozhodující převaha případů v cesích pohledávek se děje v oblasti podnikatelské, upravuje i obchodní zákoník některými, svými předpisy tuto problematiku. Nikoli však komplexně, jak je tomu v zákoníku občanském ale pouze dílčím způsobem, přičemž většinou odkazuje v samotném postupu cesí na občanský zákoník. Výstižně je úprava cese v obchodním zákoníku popsána v

⁶¹ GRULICH, T., K otázce přípustnosti tzv. cese smlouvy, *Právní rozhledy* č.6/2008

⁶² GRULICH, T., K otázce přípustnosti tzv. cese smlouvy, *Právní rozhledy* č.6/2008

⁶³ ELISCHER, D., ŠEBESTA, K., Cese smlouvy jako nový institut českého soukromého práva, *Právní fórum* 2007/5

knize Vymáhání pohledávek: „*Problematiku postoupení pohledávky upravuje komplexně občanský zákoník, obchodní zákoník pro tuto oblast žádnou speciální úpravu nemá. Jedná se proto o tzv. absolutní neobchod, kdy se ustanoveními občanského zákoníku řídí jak občanskoprávní závazkové vztahy, tak též obchodně právní závazkové vztahy, tj. vztahy mezi podnikateli. Tzn., že v případě postoupení pohledávky vzniklé ze vztahů mezi podnikateli se smlouva o postoupení pohledávky řídí občanským zákoníkem, v ostatních otázkách občanským zákoníkem neupravených se jejich vztahy řídí obchodním zákoníkem*⁶⁴.“

Například při prodeji podniku smlouvou o prodeji podniku: „... *se prodávající zavazuje odevzdat kupujícímu podnik a převést na něj vlastnické právo k podniku a kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího, související s podnikem a zaplatit kupní cenu*⁶⁵“. Následujícím ustanovením pak obchodní zákoník stanovuje, že: „*na kupujícího přecházejí všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje*⁶⁶“, to znamená, že se to vztahuje také na již postoupené pohledávky, přičemž se tento přechod pohledávek jinak řídí ustanoveními o postoupení pohledávek z občanského zákoníku. Další případ, který popisuje obchodní zákoník, souvisí se vkladem společníka do obchodní společnosti. Protože vkladem společníka je souhrn peněžitých nebo jiných, penězi ocenitelných hodnot do společnosti, je samozřejmě i pohledávka, kterou dotýčný disponuje, takovou hodnotou. V tomto případě za tuto pohledávku společnosti sám ručí. Konkrétně tento fakt obchodní zákoník upravuje tak, že: „*spočívá-li nepeněžitý vklad nebo jeho část v převodu pohledávky, použijí se přiměřeně ustanovení o postoupení pohledávky. Společník, který převedl na společnost jako nepeněžitý vklad pohledávku, ručí za dobytost této pohledávky do výše jejího ocenění*⁶⁷“. Z tohoto ustanovení opět vyplývá, že obchodní zákoník detailně nespecifikuje, jak by se obchodní společnosti měly chovat v otázkách pohledávek a jejich postupování, opět zde pouze odkazuje na zákoník občanský. Protože se výše vkladu zapisuje do obchodního rejstříku, čili jde o písemnou formu, analogicky se tudíž splňuje podmínka písemné formy u postupování

⁶⁴ Vondráková, A. a kol. *Vymáhání pohledávek*. Praha:ASPI, a.s.,2006,s.756, str. 3

⁶⁵ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník, §476 (1)

⁶⁶ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. §477 (1)

⁶⁷ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. § 59 (6)

pohledávky a zároveň se také naplňuje podmínka, že postupitel, v tomto případě vkladatel, ručí za cedovanou pohledávku, v tomto případě za nepeněžitý vklad do výše jejího ocenění. Obchodní zákoník také popisuje situaci, týkající se pohledávek a změn v osobách věřitele a to tehdy: „*jestliže ručitel, jenž splní závazek, za který ručí, nabývá vůči dlužníku práva věřitele a je oprávněn požadovat všechny doklady a pomůcky, které má věřitel a jež jsou potřebné k uplatnění nároku vůči dlužníku*⁶⁸“. Obecně velmi důležitou částí, týkající se pohledávek v obchodním zákoníku, jsou ustanovení o mandátní smlouvě. Jak jsem již zmínil, v podstatném množství případů se pohledávky necedují za úplatu, ale pouze se jaksí svěří k vymáhání. Právě na základě uzavřené mandátní smlouvy se společností, zabývající se vymáháním pohledávek, tato na jeho účet a jeho jménem pohledávku vymůže a vymoženou pohledávku následně odevzdá původnímu věřiteli za předem stanovenou odměnu. Obchodní zákoník popisuje mandátní smlouvu tak, že „*se touto smlouvou mandatář zavazuje, že **pro mandanta na jeho účet** zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů **jménem mandanta** nebo uskutečněním jiné činnosti a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu*⁶⁹“. Podobně ale s tím rozdílem, že vymáhající společnost pohledávku vymáhá vlastním jménem na účet původního věřitele a následně mu pohledávku odevzdá, se uzavírá smlouva komisionářská, kterou také obsahuje obchodní zákoník. Konkrétně: „*smlouvou komisionářskou se zavazuje komisionář, že zařídí **vlastním jménem pro kominenta na jeho účet** určitou obchodní záležitost a kominent se zavazuje zaplatit mu úplatu*⁷⁰“.

⁶⁸ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. §308

⁶⁹ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. §566 (1)

⁷⁰ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. §577 (1)

4. Předmět cese

Pojem pohledávky a cese pohledávky jsem již popsal výše a v této kapitole bych se zastavil nad otázkou, co lze anebo naopak co nelze, dle současně právní úpravy platně cedovat.

4.1 Cedovatelné pohledávky

Předmětem, který je způsobilý k postoupení může být pouze pohledávka která je převoditelná, která není vyloučena z postupu speciálním zákonným zákazem a hlavně náleží postupníkovi vlastnický. V obecné rovině pak jde o ta práva vyplývající ze závazkových vztahů, které označujeme jako práva relativní. Práva povahy absolutní, například vlastnické právo a další věcná práva předmětem postupu být nemohou. Jinými slovy je předmětem cese pohledávka, čímž rozumíme věřitelovo právo na plnění ze závazkového vztahu, nikoli celý závazkový vztah. Předpoklad pro postoupení pohledávky je fakt, že pohledávka existuje nebo existovat s největší pravděpodobností bude, zde ovšem pod podmínkou, že tuto pohledávku lze určit co do osoby dlužníka a co do právního důvodu jejího vzniku, přičemž nemusí být znám její konkrétní rozsah. Dále lze postoupit pohledávku podmíněnou a také pohledávku ze smlouvy již uzavřené, která dosud nenabyla účinnosti. Postoupit lze i pohledávky sporné. V těchto všech případech přechází pohledávka postupníkovi v tom stavu, v jakém byla předtím u postupníka. Nelze však cedovat pohledávku již zaniklou. Promlčená pohledávka předmětem cese být ještě může, protože tato pohledávka stále existuje, přestože nárok s ní spjatý je podmíněný. Teprve v okamžiku vznesení námitky promlčení se z této promlčené pohledávky stává pohledávka naturální, tedy nevynutitelná. Prekludovaná pohledávka pak již v žádném případě nemůže být postupitelná, neboť v důsledku

prekluze toto právo zaniká. Pohledávky, které jsou způsobilé k postupu jsou splatné pohledávky v okamžiku cese ale i existující a ještě nesplatné, tzv. nedospělé. Splatnost pohledávky výstižně definuje Slovník českého práva: „*Splatnost pohledávky nastává dnem, kdy dlužníkovi vznikne povinnost splnit jeho dluh vůči věřiteli. Do té doby, než se věřitelova pohledávka stala splatnou, nemohl věřitel požadovat na dlužníkovi její splnění. Jakmile se však pohledávka splatnou stala, je dlužník povinen ji uhradit, a neučiní-li tak, je věřitel oprávněn domáhat se jejího splnění u soudu, a to podáním příslušné žaloby na plnění*⁷¹“. Předmětem pohledávky nemusí být pouze peněžité prostředky, neboť z definice pohledávky plyne, že věřitel má právo po dlužníkovi požadovat určitou majetkovou hodnotu, tedy i nepeněžité plnění. V případech, kdy je předmět plnění dělitelný, lze postoupit pohledávku i částečně. Tomáš Grulich k této problematice také píše: „*Uvedená ustanovení však evidentně počítají s dispozicemi s takovými pohledávkami, resp. závazky, které spočívají spíše v aktivním dlužníkově konání (něco dát či konat). Jen stěží si lze např. představit, že by někdo převzal dluh spočívající v závazku něčeho se zdržet či něco strpět anebo že by byla postupována pohledávka spočívající v právu věřitele žádat od dlužníka určitou pasivitu nebo strpění čehokoliv*⁷²“. Abych výčtu postupitelných pohledávek učinil zadost, je třeba se také zmínit o cesích globálních, či generálních. Postupitel zde převádí postupníkovi větší počet pohledávek, přičemž zde mohou být i takové pohledávky, které vzniknou až po uzavření postupní smlouvy, bez toho aniž by byla tato smlouva doplňována. Asi poslední skupinou postupitelných pohledávek jsou potom takové pohledávky, jejichž předmětem postupu jsou autorská majetková práva⁷³

⁷¹ Madar, Z. a kol., *Slovník českého práva. II. díl, P-Z. 3. rozš. a podstatně přeprac. vyd.* Praha : Linde Praha - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2002. s. 1413

⁷² Grulich, T., K otázce přípustnosti tzv. cese smlouvy. *Právní rozhledy* č.6/2008, s. 211

⁷³ Rozhodnutí občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 1963, sp. zn. 1 Cp 205/62

4.2 Pohledávky vyloučené s postupu

Existují některé pohledávky, které ze zákona postoupit nelze. Občanský zákoník kogentně určuje, které to přesně jsou. Jedná se především o pohledávku, „*kteřá je vázaná na osobu věřitele a která zaniká nejpozději smrtí věřitele*“⁷⁴. Jde o tzv. pohledávku osobního charakteru, například takovou, která vyplývá z práva na přiznání bolestného. Další nepostupitelnou pohledávkou je taková, kde by se „*změnou osoby věřitele změnil obsah pohledávky*“⁷⁵. Dále taková, „*kteřou nelze postihnout výkonem rozhodnutí*“⁷⁶. Jedná se například o peněžité dávky sociální péče a dávky za účelem sociální podpory, jednorázově vyplácené, pohledávky autorské odměny, je-li povinným autor nebo pohledávku na mzdu v té části, která nemůže být exekuvována. Také nelze postoupit právo vyplývající z věcného břemene, či z předkupního práva, stejně tak i nelze postoupit pohledávky z her a sázek a z půjček do nich poskytnutých, či pohledávky, které jsou neplatné pro nedostatek formy. V neposlední řadě „*nelze postoupit pohledávku, kde by toto postoupení odporovalo dohodě mezi věřitelem a dlužníkem, přičemž dohoda vylučující postupitelnost pohledávky může být uzavřena jak při vzniku pohledávky, tak i v průběhu její existence*“⁷⁷. Dojde-li k postupu pohledávky, kterou zákon č.509/1991 Sb. v §525 zakazuje, stane se postupní smlouva absolutně neplatná a to od počátku (*ex nunc*)⁷⁸ a tuto neplatnost nelze napravit. V takovém případě nelze hovořit o platné cesi a postupník stále zůstává věřitelem. Pohledávka na postupníka nepřechází a dlužník musí plnit pouze původnímu věřiteli. Pakliže by plnil postupníkovi z neplatné cese, jeho dluh by nezanikl, protože by tak plnil bez právního důvodu a navíc postupník by se tímto bezdůvodně obohatil⁷⁹. Zákon může zamezit

⁷⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §525 (1)

⁷⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §525 (1)

⁷⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník, §525 (1)

⁷⁷ Vondráková, A. a kol. *Vymáhání pohledávek*. Praha:ASPI, a.s.,2006,s.756, str. 152

⁷⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §525

⁷⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §451 (1), (2)

cedování určitých pohledávek také zvláštním zákazem ve speciálním ustanovení. Příkladem může být ustanovení, zakazující “převést na jiného předkupní právo⁸⁰”, či “zákaz postupu práva na důchod⁸¹”. Dalším příkladem zákazu ve speciálním ustanovení je “zákaz postupu práva na užívání najatého dopravního prostředku⁸²”. Na tomto místě bych se rád zastavil u názoru K. Eliáše, který ve svém odborném článku⁸³ napsal několik trefných poznámek o chybnosti pojetí §525, občanského zákoníku: “*Rozsah zákazů postupu je ve srovnání s jinými právními řády příliš široký. Není např. žádný důvod k plnému vyloučení naturálních pohledávek z dovolenosti postupu. Zakázáno je postoupit pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí zůstavitele. Ustanovení nelze vykládat doslovně, protože pak by byly z cese vyloučeny všechny pohledávky, které zanikají nejpozději věřitelovou smrtí (tedy i dříve), jichž je ostatně velké množství. Smysl ustanovení je ten, že nelze cedovat ty pohledávky, které jsou svou existencí vázány výlučně na osobu věřitele, a které tedy jeho smrtí zanikají (§ 579 odst. 2). Je zakázáno postoupit pohledávku, jejíž obsah by se záměnou věřitele změnil. Vzhledem k tomu, že v podstatě každá změna v osobě věřitele do jisté míry mění obsah závazku (roli může hrát např. případné jiné místo bydliště věřitele, a tím i změněné podmínky pro splnění závazku, jiné náklady spojené s uplatněním pohledávky apod.), jsou tímto zákazem z cedování vyloučeny jen ty pohledávky, jejichž obsah se záměnou věřitele změní podstatně a v neprospěch postoupeného dlužníka. Lze tedy říci, že z postupu jsou z tohoto důvodu vyloučena taková práva, která jsou natolik spjata s osobou původního věřitele, že jejich výkon jinou osobou je buď vůbec nemožný, anebo je alespoň nemožný beze změny jejich obsahu. Zákon tak chrání dlužníka před zhoršením jeho pozice v konkrétním závazkovém vztahu. Na pohledávky vyloučené z exekuce dopadá zákaz jejich cedování rovněž. Které pohledávky to jsou, stanoví v první řadě § 317 a násl. o.s.ř. Nelze však přehlédnout, že určité pohledávky jsou exekučně zabavitelné jen zčásti a že pro ně*

⁸⁰ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991, občanský zákoník, §604

⁸¹ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991, občanský zákoník §844

⁸² Zákon č. 513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník §632

⁸³ Eliáš, K. Postoupení pohledávky. *Časopis Podnikatel a právo č.5/2001*, vyd. Komora komerčních právníků Slovenskej republiky

platí vyloučení jejich dovolenosti z postupu jen v té míře, v jaké jsou vyloučeny z exekuce. Dovolnost cese určité pohledávky může být také vyloučena vzájemnou dohodou dlužníka a věřitele. Předpis § 525 odst. 2 sleduje zvýšenou ochranu dlužníka zejména před faktickým zhoršením jeho obligační pozice. Tím se funkce této normy liší od účelu sledovaného úpravou v § 525 odst. 1, kde cíl je především v ochraně dlužníka před zhoršením jeho právního postavení změnou obsahu závazku v důsledku cese.” Tyto, dle mého názoru, výstižné poznámky zcela odrážejí stav, v jakém se nachází naše současné zákony. Pamatují téměř na vše, ale lze si je někdy vykládat úplně rozdílným způsobem. Domnívám se, že schválí-li nám zákonodárci nějaký zákon, měl by být renomovanými odborníky natolik správně, odborně a výstižně zpracován, aby byly vyloučeny zcela nebo z jeho velké části jaké-koli dohady nebo možnost rozdílného vysvětlení jeho obsahu.

4.3. Právní důvody postoupení pohledávky

V kapitole 2.2 této práce, kde jsem popisoval druhy cesí, jsem se také zmiňoval o tom, jakým způsobem cese vznikají. Právním důvodem postoupení může být písemná smlouva, které předchází konsenzus mezi postupitelem a postupníkem, dále na základě zákona anebo na základě rozhodnutí soudu. Nyní je důležité detailněji rozebrat jednotlivé druhy právních důvodů cesí.

4.3.1 Cese na základě smlouvy

Nejčastějším právním důvodem cese bývá obecně smlouva. Občanský zákoník v § 524 odst.1 uvádí: „*že smlouva o postoupení pohledávky musí mít písemnou formu, přičemž případný nedostatek formy je pak sankcionován neplatností*“, a to bez dalšího. Ve smlouvě o postoupení pohledávky jsou smluvními stranami původní věřitel neboli postupitel (cedent) a nový věřitel neboli postupník (cesionář). Tato smlouva o

postoupení pohledávky se tvoří na základě dohody a je tedy smlouvou konsensuální. Smlouva nabývá účinnosti uzavřením i přes to, že dlužník se tohoto smluvního vztahu neúčastní a o cesi tak nemusí vědět. Vůči dlužníkovi má potom zásadní význam oznamovací povinnost postupitele, tzv. notifikace⁸⁴, případně prokázání cese postupníkem. Smlouva o postoupení pohledávky musí splňovat obecné podmínky platnosti právního úkonu, které stanoví občanský zákoník. Kromě již uvedených, náležitým způsobem identifikovaných, smluvních stran, je nutná dostatečná určitost a specifikace předmětné pohledávky, včetně jmenovitého označení dlužníka. Dále smlouva musí obsahovat ujednání o ceně cedované pohledávky. Práva spojená s pohledávkou přecházejí automaticky na postupníka ve stavu, v jakém se nacházela u postupitele, pakliže se strany nedohodly jinak. K tomuto tématu se vyjádřil i Nejvyšší soud, když ve svém rozsudku rozhodl takto: „...*postoupením přechází pohledávka na nového věřitele v té podobě, v jaké v okamžiku postupu existovala, včetně tzv. vedlejších práv, i když nejsou ve smlouvě o postoupení pohledávky výslovně konkretizována. Není přitom rozhodné, zda právo spojené s postoupenou pohledávkou je či není samostatně uplatnitelné. S pohledávkou tedy přechází na postupníka i právo na smluvní pokutu, nebylo-li sjednáno něco jiného*⁸⁵“.

4.3.2 Notifikace

V předchozí kapitole jsem se zmínil o tzv. notifikaci, čili o povinnosti oznámení postoupení dlužníkovi, která je určena v občanském zákoníku, v § 526. V uvedeném ustanovení se praví, že tuto oznamovací povinnost má postupník a že tak musí učinit bez zbytečného odkladu. Dále se zde praví, že pokud tak postupitel neučiní anebo postupník prokazatelně neprokáže onu cesi, zproští se dlužník povinnosti plněním

⁸⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991, občanský zákoník, §526

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 32 Odo 473/2005

postupitelovi. Potud je vše jasné a logické, ovšem ustanovení §526, (2) je poněkud v rozporu s některými dalšími ustanoveními občanského zákoníku. Zde se ztotožňuji s názorem K. Eliáše, který k tomuto ustanovení píše: „*Předpis § 526 odst. 2 tak koliduje s ustanoveními o absolutní neplatnosti právních úkonů, neboť ani v tom případě, kdy dlužník není oprávněn dožadovat se předložení postupní smlouvy a přezkoumávat, zda bylo cedováno platně. (Námitka neplatnosti cese však musí být dlužníkovi zachována v případech upravených v ust. § 525.) Se zřetelem k situaci plynoucí z této úpravy je třeba poskytnout dlužníkovi a jeho dobré víře co nejširší ochranu. Zásadně dlužno trvat na tom, že plnil-li dlužník ve shodě s obsahem postupitelovy notifikace, nemůže mu to být nikdy přičteno k tíži, a zejména není možné dlužníka nutit k novému plnění s argumentem, že k platnému postupu pohledávky nedošlo, a že tedy mělo být podle zákona plněno původnímu věřiteli. Ustanovení § 526 nevylučuje, aby fakt nastalé cese notifikoval postoupenému dlužníkovi také postupník. Ten je však pro dlužníka osobou cizí, vůči níž dlužník dosud žádné povinnosti neměl, a tudíž je nutné, aby postupník dlužníkovi prokázal, že je legitimován k přijetí jeho plnění. K tomu jej také druhá věta prvního odstavce zavazuje, a při notifikaci postupníkem je tudíž nutné dlužníkovi nejen oznámit, že k cesi došlo, ale také dlužníkovi tento fakt hodnověrně prokázat, pravidelně předložením smlouvy o postoupení pohledávky⁸⁶”.* Jinými slovy pakliže postupitel jakým-koli způsobem (protože tento způsob není nijak upraven), oznámí dlužníkovi cesi a dlužník nemá nárok se dožadovat na postupníkovi prokázání onou smlouvou o postoupení, může nepochybně dojít různým pochybením. Bohužel i tato ustanovení občanského zákoníku dokazují, jak jsou, ne zcela dobře, předkládána.

⁸⁶ Eliáš, K. Postoupení pohledávky, *Časopis Podnikatel a právo č.5/2001*, vyd. Komora komerčních právníků Slovenskej republiky

4.3.3 Cese na základě zákona

Kromě cese na základě konsensu a smlouvy o postoupení pohledávky, může dojít, jak jsem již zmiňoval, také k cesi na základě zákonného ustanovení nebo na základě rozhodnutí soudu. Toto postoupení již není, jak z předchozího textu vyplývá, dobrovolné ale jde o tzv. cesi nucenou.

Typickým příkladem nucené cese je její cese na základě veřejné dražby, viz zákon o veřejných dražbách, přičemž: „*dražbou je veřejné jednání, jehož účelem je přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, konané na základě návrhu navrhovatele*⁸⁷“. V tomto případě se samozřejmě jedná „*především o dražbu nedobrovolnou, která se koná na návrh dražebního věřitele, jehož pohledávka je přiznána vykonatelným soudním rozhodnutím nebo vykonatelným rozhodčím nálezem nebo doložena vykonatelným notářským zápisem, který obsahuje náležitosti, předepsané zvláštním předpisem, anebo doložena jiným vykonatelným rozhodnutím, jehož soudní výkon připouští zákon, včetně platebních výměrů a výkazů nedoplatků*⁸⁸“.

Další zákonnou cesí je zákonný přechod práva na náhradu škody z pojistného na pojistitele, který je upravený v § 33 zákona o pojistné smlouvě, kde se praví: „*Vzniklo-li v souvislosti s hrozící nebo nastalou pojistnou událostí oprávněné osobě, pojištěnému nebo osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, proti jinému právo na náhradu škody nebo jiné obdobné právo, přechází výplatou plnění z pojištění toto právo na pojistitele, a to až do výše částek, které pojistitel ze soukromého pojištění oprávněné osobě, pojištěnému nebo osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, vyplatil*⁸⁹“.

Vstup ručitele do práv věřitele je také zákonnou cesí. Občanský zákoník zde doslova uvádí, že „*ručitel, který dluh splnil, je oprávněn požadovat na dlužníkovi náhradu za plnění poskytnuté věřiteli*⁹⁰“. Občanský zákoník touto úpravou chrání postavení ručitele, kde zajišťuje, aby konečné břemeno splnění závazku neleželo na

⁸⁷ Zákon č.26/2000 Sb., ze dne 18.1.2000 o veřejných dražbách

⁸⁸ Zákon č.26/2000 Sb., ze dne 18.1.2000 o veřejných dražbách §36 (1)

⁸⁹ Zákon č.37/2004 Sb., ze dne 17.12.2003 o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, §33

⁹⁰ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §550

ručiteli, ale na dlužníkovi. To je asi v pořádku, je ale otázka, zda to, že ručitel má právo „požadovat na dlužníkovi náhradu“ lze skutečně považovat za zákonné postoupení pohledávky. Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí přiklonil naopak k názoru: „že splněním dluhu ručitelem zaniká závazkový vztah mezi věřitelem a dlužníkem a spolu s ním i akcesorické (zejména zajišťovací) vztahy. Ručitel pak nevstupuje do práv věřitele, ale nabývá pouze právo na náhradu. Nenabývá však již další práva, která by získal v případě vstupu do práv věřitele⁹¹“.

Také je-li prodáván podnik na základě smlouvy o prodeji podniku, dochází přímo na základě zákonného ustanovení i k přechodu pohledávek k podniku náležejících na kupujícího. V tomto případě dle mého mínění je otázkou zda v okamžiku, kdy se strany prodávající a kupující dohodnou dobrovolně na prodeji podniku, dochází k nucené cesi. Dochází k ní na základě zákona, ale je zde zastoupena i otázka oné dobrovolnosti při zmíněném konsensu obou stran.

Příkladem cese na základě rozhodnutí soudu je výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky. Tento institut je poměrně běžný a soudy ho velmi často aplikují. Je popsán v Občanském soudním řádu v části šesté, hlava třetí, Přikázání pohledávky: „*Tento zákon upravuje výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu a to na pohledávky povinného z běžného, vkladového nebo jiného účtu vedeného v jakékoliv měně u peněžního ústavu působícího v tuzemsku*⁹²“. Zde platí dvě výjimky, jednak se toto ustanovení nesmí použít v případě, že prostředky jsou vázány na vkladních knížkách a vkladních listech a jednak v případě, že finanční prostředky jsou určeny k vyplácení prostřednictvím karty sociálních systémů. Kromě toho občanský soudní řád zde stanovuje, že „*výkonem rozhodnutí mohou být postihnuta i jiná majetková práva, tedy i pohledávky nepeněžitého charakteru*⁹³“. „*Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu nařizuje soud formou usnesení. V něm přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude usnesení doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Nařídí-li soud výkon rozhodnutí na více účtů*

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 563/2003

⁹² Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4. prosince 1963, občanský soudní řád, §303-§320

⁹³ Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4. prosince 1963, občanský soudní řád, §320

povinného, uvede v usnesení také pořadí, v jakém z nich bude vymáhaná pohledávka odepsána⁹⁴. „Obdobně i povinný ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství“⁹⁵. „Soud může přikázat i jiné peněžité pohledávky než pohledávky z účtu u peněžního ústavu a to i v případě, že pohledávka povinného se stane splatnou teprve v budoucnu, jakož i v případě, že povinnému budou dílčí pohledávky z téhož právního důvodu v budoucnu postupně vznikat. Takový výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného do výše pohledávky oprávněného a jejího příslušenství, pro něž byl nařízen“⁹⁶. „Soud zde v nařízení výkonu zakáže povinnému se svou pohledávkou nakládat a dlužníkovi zakáže od okamžiku, kdy mu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí pohledávku povinnému zaplatit, započíst či s ní jinak nakládat. Jakmile usnesení o nařízení výkonu nabude právní moci, soud o tom vyrozumí oprávněného i povinného. Následně se výkon rozhodnutí provede tak, že dlužník povinného po právní moci usnesení o nařízení výkonu vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postižena“⁹⁷. Výkonem rozhodnutí mohou být také postižena i jiná majetková práva, než mzdy, jiné příjmy nebo peněžité pohledávky a to, jde-li o právo, mající majetkovou hodnotu, které není spojeno s osobou povinného a lze ho převést na jiného. Dlužník se zproští své povinnosti vůči povinnému tím, že mu provede výplatu pohledávky, jestliže je již splatná.

⁹⁴ Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád §304 (1)

⁹⁵ Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád §304 (3)

⁹⁶ Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád §312

⁹⁷ Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád § 314, 314a

5 Vymáhání pohledávek obecně

V okamžiku kdy musíme pohledávku začít vymáhat, říkáme, že tato pohledávka je problematická. Pro každou takovou problematickou pohledávku musí věřitel hledat nějaký způsob jejího řešení. Cílem vyřešení jaké-koli pohledávky ať již pro původního věřitele nebo pro jím pověřený subjekt, je dosáhnout zaplacení pohledávky dlužníkem. Nelze-li zaplacení dosáhnout, musí se uplatnit jiný způsob vyřešení pohledávky za využití zákonných prostředků a to tak aby věřiteli nevznikla újma nebo aby tato újma byla co možná nejmenší. Přesto, že se jistě každý snaží, aby neměl ve své firmě problematické pohledávky, nelze se jim zcela vyhnout. Nastane-li takový případ, je nanejvýše nutné, se tímto případem začít v co nejkratší lhůtě intenzivně zabývat, neboť platí pravidlo, že s čím větším časovým odstupem je pohledávka po splatnosti, tím menší je naděje na její úspěšné vymožení. Jestli se jedná o pohledávku, dosud pod správou původního věřitele nebo již o pohledávku postoupenou je v principu stejné, vždy se jejímu stávajícímu věřiteli bude jednat především o její nejrychlejší vymožení. Protože se původnímu věřiteli jevila ona pohledávka těžce vymožitelná, ať již z důvodu, že sám nestačí na další postupy, například u soudu, či potřebuje dosáhnout získání finančních, či jiných prostředků v co nejkratší lhůtě nebo nemá zájem sám dále vymáhat svou platnou pohledávku, tuto ceduje.

5.1 Způsoby řešení pohledávek

Zpravidla žádný věřitel nepostupuje své pohledávky ihned, aniž by se sám snažil nějakým způsobem je řešit. Ve chvíli, kdy vyprší termín splatnosti pohledávky a tato není uhrazená, je nutné bezodkladně reagovat a provést kontrolu veškerých potřebných dokladů, které se dotyčné pohledávky týkají. Jedná se zejména o objednávku, smlouvu, fakturu spolu s dodacími listy, včetně potvrzení o jejich správném doručení, případně

převzetí. Dále je potřebné zjistit stávající statut dlužníka, tj. zda nevstoupil do likvidace, zda není v konkurzním řízení apod. „Úspěšnost vymožení pohledávky se odvíjí zpravidla od doby uplynulé od splatnosti pohledávky, od existence právních podkladů prokazujících pohledávku, od způsobu zajištění pohledávky, od existence dlužníkovy majetku^{98c}“.

V dalším kroku v řešení pohledávky po splatnosti je třeba dlužníka nějakým způsobem upomenout, nejprve telefonicky, nicméně tento způsob bývá neefektivní a není průkazný. Lepší anebo následné řešení je upomínka e-mailem, tj. prokazatelnější cestou. Ve chvíli, kdy se tyto upomínky míjejí účinkem, je nutné přistoupit k dalšímu kroku řešení a tím je oficiální písemná upomínka, zaslaná doporučenou poštou, kde se uvede další náhradní termín splatnosti předmětné pohledávky.

V této chvíli již část věřitelů uvažuje o postoupení pohledávky, obzvláště když například spolupracuje s některou inkasní agenturou, se kterou má z minulosti dobré zkušenosti v oblasti dobytosti svých problematických případů. Ať již tedy sám věřitel, či jím pověřený subjekt dále pokračuje v dalším řešení vymáhání. Nedojde-li k úhradě dluhu dlužníkem po oficiální upomínce ani v poskytnutém náhradním termínu, je dobré provést druhou písemnou upomínku, jako poslední pokus o smírné řešení s upozorněním nulové tolerance s dalším protahováním platby. Je možné a správné upozornit na uplatnění případných smluvních pokut, úroků z prodlení, zveřejnění jeho jako dlužníka v databázi dlužníků, možném soudním a exekučním řízení, případně podáním návrhu na konkurs apod.

Ne ve všech případech dlužník neplatí jen díky své nespolehlivosti apod. Ve velkém počtu případů je to z důvodu druhotné, platební neschopnosti nebo z jiných momentálních finančních problémů dlužníka. V tom okamžiku je nutné s dlužníkem neprodleně sepsat uznání závazku, v případě, řídí-li se vztah mezi věřitelem a dlužníkem obchodním zákoníkem nebo uznání dluhu, řídí-li se vztahy mezi věřitelem a dlužníkem občanským zákoníkem. Uznání dluhu⁹⁹ i uznání závazku¹⁰⁰ „je jednostranným právním úkonem dlužníka, pro který je zákonem předepsaná písemná

⁹⁸ VONDRÁKOVÁ, A. a kol., Vymáhání pohledávek. Praha : ASPI,a.s.,2006,s756, str. 135

⁹⁹ Zákon.40/1964 Sb, ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník, §558

¹⁰⁰ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník §323

*forma*¹⁰¹. Oba dva instituty jsou zajišťovacím instrumentem a získá-li je věřitel od dlužníka, markantně si upevňuje svou pozici před případným soudním řízením a to jednak z důvodu prokazování nároku v nalézacím řízení, tak i z hlediska jeho promlčení. Podstatně silnějším institutem je pak tato uznání sepsat formou notářského zápisu¹⁰² nebo exekutorského zápisu¹⁰³, oba potom s doložkou o přímé vykonatelnosti. Takto sepsaná uznání poskytují věřiteli velmi vysoký stupeň právní jistoty. Jsou přímým exekučním titulem, čili věřiteli odpadá proces nalézacího řízení před soudem, kde je nucen prokazovat existenci své pohledávky za dlužníkem co do důvodu a výše. Dalším pomocným prostředkem ve fázi upomínání je dodatečné zajištění pohledávky směnkou, zástavním právem či ručením atd. Důležitým instrumentem, který je nápomocný v úspěšném vymáhání pohledávek je také sepsání splátkového kalendáře, který může být sepsán dvěma způsoby - jako jednostranné uznávací prohlášení dlužníka s jeho návrhem způsobu splácení dluhu nebo jako dvoustranný právní úkon mezi věřitelem a dlužníkem, který je dohodou o splácení dluhu.

5.2 Vymáhání pohledávek inkasní agenturou

Nechce-li věřitel například z výše uvedených důvodů nebo nemá možnost se aktivně zabývat vymáháním svých splatných pohledávek má možnost poplat a využít služby některé inkasní agentury, které se touto činností speciálně zabývají. Jak jsem již uváděl, věřitel může svou pohledávku předat k vymáhání jím určenému subjektu - agentuře kdykoli v průběhu jejího trvání, nicméně je výhodné, v případě, že si sám věřitel není jistý svým počínáním a svým případným úspěchem v její konečné vymožení, tuto pohledávku postoupit co nejdříve.

¹⁰¹ VONDRÁKOVÁ, A. a kol., Vymáhání pohledávek. Praha:ASPI,a.s.,2006,s756, str.136

¹⁰² Dle zákona č.358/1992 Sb., ze dne 7.5.1992 o notářích a jejich činnosti (notářský řád), §71a

¹⁰³ Dle zákona č.120/2001 Sb., ze dne 28.2.2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, §78

Úspěšnost vymožení stářím výrazně klesá a naopak cena provize o kterou je pohledávka ponížena výrazně stoupá. *Dle zveřejňovaných statistik tuzemských i zahraničních inkasních kanceláří se úspěšnost vymožení pohledávky staré cca jeden měsíc pohybuje okolo 90%, úspěšnost vymožení pohledávky staré cca půl roku se pohybuje okolo 50%, úspěšnost vymožení pohledávky staré cca jeden rok se pohybuje okolo 25%*¹⁰⁴. Inkasní kanceláře nabízejí různé služby, které se týkají pohledávek a samozřejmě také nabízejí za rozdílných podmínek. Konkrétnější příklady rozdílných podmínek při přijímání zakázek na vymáhání splatných pohledávek uvádí odborná literatura, a jak lze vypořádat i zde platí, že obchod se uskutečňuje na základě poptávky a nabídky, dle okamžité situace na trhu. Ne málo potom záleží na zkušenostech, kontaktech a možnostech dané inkasní kanceláře ve vztahu ke konkrétní pohledávce a k dlužníkovi. Zde uvádím příklady výšky provizí u tří rozdílných inkasních kanceláří: *Provize inkasní kanceláře č. 1: při výši pohledávky do 300 000,-Kč – provize ve výši 14%, od 300 000,-Kč do 500 000,-Kč – provize ve výši 12%, nad 500 000,-Kč – výše provize 10%. Při započtení nebo postoupení pohledávky – provize ve výši 4%, u pohledávky, starší jednoho roku se sjednává individuální příplatek ke stanovené provizi, u specifické pohledávky nebo u pohledávky, jejíž dlužník má sídlo mimo území ČR, individuálně sjednaná provize, za vyhledání dlužníka neznámého pobytu – provize 10 000,-Kč. Provize inkasní kanceláře č. 2.: v závislosti na výši pohledávky a náročnosti jejího vymáhání se sjednává individuální provize ve výši 10-35%, odkup pohledávky v závislosti na její bonitě za 5-85% hodnoty pohledávky, vypracování návrhu na prohlášení konkursu – paušální odměna ve výši 3000,-Kč, vypracování trestního oznámení na dlužníka – paušální odměna 1000,-Kč. Provize inkasní kanceláře č. 3.: při výši pohledávky do 100 000,-Kč – provize ve výši 7%, od 100 000,-Kč do 200 000,-Kč provize ve výši 6%, nad 200 000,-Kč – provize ve výši 5%*¹⁰⁵. Tři různé kanceláře, tři odlišné pojetí a přístup k ocenění svých služeb zákazníkovi. Nejen v ocenění služeb ale i v obecném přístupu k zákazníkovi, se liší styl a metody práce jednotlivých společností. Některé společnosti preferují především

¹⁰⁴ VONDRÁKOVÁ, A. a kol., Vymáhání pohledávek. Praha:ASPI,a.s., 2006, s756, str.143

¹⁰⁵ VONDRÁKOVÁ, A. a kol., Vymáhání pohledávek. Praha:ASPI,a.s., 2006, s756, str.144

osobní styk se zákazníky a zvláště s dlužníky, jiné potom pracují spíše písemnými, či telefonickými metodami. Některé agentury se specializují na vymáhání pohledávek celostátně nebo i mezinárodně, jiné naopak regionálně a sází na znalosti prostředí, kontakty na místní podnikatelské struktury. Také rozsahem poskytovaných služeb se liší jednotlivé inkasní kanceláře. Od pouhého vymáhání pohledávek za provizi, či jejich odkup až po vedení vlastních webových stránek dlužníků, zprostředkovávání poptávek a nabídek pohledávek, provádění oceňování pohledávek, návrhy efektivních řešení pohledávek pro věřitele, čili takové poradenství v oblasti řešení problémových pohledávek. Některé agentury dokonce provozují detektivní služby v této oblasti, například dohledávají místa pobytů dlužníků nebo spolupracují s advokátními a exekutorskými kancelářemi. Spolupráce s dobrou inkasní společností má obecně věřiteli pomoci.

V počátku zrodu vymahačských agentur byly poněkud jiné zvyklosti v přístupu k zákazníkovi a především ve způsobu jejich provizí. Například si tyto společnosti nechávali proplácet zálohy na poskytování služeb a při případném neúspěchu s vymožením pohledávek, tyto zálohy automaticky zůstávali agentuře na úhradu vynaložených nákladů. Jak je v Čechách „dobrým zvykem“, byly i takové zkušenosti, že věřitel zaplatil zálohu na vymáhání a ke své pohledávce přibyly další nemalé finanční částky, které dlužné částky ještě navýšily, přičemž dotyčná agentura nevyvinula dostatečné nebo dokonce ani žádné úsilí k jejímu vymožení. Jinými slovy pouze využívali tíživých situací podnikatelů za svým pohodlným ziskem. Postupně tyto praktiky, až na výjimky, zcela vymizely, díky neúprosné ruce trhu. V současné době zpravidla dobré inkasní agentury zákazníkovi nabídnou vymožení jeho pohledávek za předem domluvenou provizi v případě úspěchu, přičemž zákazník musí aktivně spolupracovat v oblasti poskytnutí maxima veškerých informací a dokumentace, které souvisí a prokazují dotyčnou pohledávku. Zálohové platby na později provedené služby nebo na pokrytí nákladů souvisejících s vymáháním se již téměř nevyžadují. Renomované kanceláře disponují kvalitním personálem, technickým vybavením, pracují s databázemi dlužníků a jsou schopné zjišťovat platební historii dlužníků, průběžně zjišťovat a hlídat jejich aktuální stav, nevstoupili-li do likvidace, či na ně nebyl

vyhlášen konkurs apod. Na základě veřejných, či svých informací zjišťují aktuální majetkové poměry dlužníka, a na základě těchto a všech dalších dostupných informací jsou schopné dostatečným způsobem sestavit jeho bonitní profil. V případě zájmu věřitele jsou tyto agentury schopné a připravené vyhledat ve svých databázích další věřitele, kteří mají společného dlužníka za účelem případného podání návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, což je velmi efektivní služba, která často vede k splnění jeho závazků. V oblasti spolupráce s advokátními nebo exekutorskými kancelářemi také obvykle připravují pro zákazníka žaloby, návrhy na vydání směnečných, či platebních příkazů. Kromě velkého a soustředěného tlaku, technicky a právně podložených argumentů, přítomnosti cizího a nekompromisního subjektu v kontaktu s dlužníky také například efektivně působí na dlužníka oprávněná obava ze zveřejnění jeho dluhů ve všech fungujících databázích dlužníků. Tyto databáze totiž sledují finanční a bankovní instituty a velké firmy, které disponují právním oddělením a i na základě vyhodnocování těchto databází také přistupují k potencionálnímu žadateli o úvěry, leasingy či velké zakázky.

Pro úplnost je třeba ještě dodat, že do vztahu věřitele a inkasní agentury je možné se dostat buď odkoupením dotyčné pohledávky nebo právě již uvedenou mandátní¹⁰⁶ smlouvou, v případě vztahu dle obchodního zákoníku nebo příkazní smlouvou¹⁰⁷ v případě vztahu dle zákoníku občanského. Nutno konstatovat, že převážná většina vymáhání pohledávek inkasními agenturami, probíhá pomocí mandátních smluv, které se uzavírají teprve po prvotním prověření problematické pohledávky, kde se zjišťuje, zda předané dokumenty věřitelem nemají nějaké nedostatky po formální nebo jiné stránce, zda již nedošlo k promlčení či dokonce k prekluzi práva, zda dlužník ještě právně existuje, jestli není na jeho majetek vyhlášen konkurs a podobně. Toto prověřování zpravidla inkasní agentury neúčtují.

¹⁰⁶ Zákon č.513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník, §566-576

¹⁰⁷ Zákon č.40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5.listopadu 1991, občanský zákoník §724-732

5.3 Konkrétní kauza z praxe - "Betonárna Stetter "

V roce 2009 firma, provozující podnikatelskou činnost v oboru výroby, prodeje a distribuce betonu, chtěla, povzbuzena svými dosavadními úspěchy, zmodernizovat a obnovit své technologické zařízení. Po zhodnocení veškerých nabídek od renomovaných firem, zabývajících se výrobou betonáren, které obdržela v reakci na své poptávky a na základě výběrového řízení, se rozhodla pro betonárnu značky „Stetter“. Vzhledem ke svým okamžitým finančním možnostem ale zároveň vzhledem k aktuálnímu pozitivnímu podnikatelskému výhledu se firma rozhodla pro systém nájmu celého nového technologického zařízení s jeho následnou koupí. Ve smlouvě se obě strany dohodly výslovně na podmínkách, přičemž jednou z podmínek bylo, že předmět nájmu je až do zaplacení stanovené ceny výlučně firmy prodávající, další podmínkou smlouvy bylo, že nájemce nesmí v žádném případě předmět nájmu jakýmkoliv ničit, měnit, upravovat, vyjma běžného provozu a údržby. Dále jej nesměla zcizit, prodat nebo pronajmout třetí osobě. Nájemce betonárnu provozoval v souladu se smlouvou přibližně 24 měsíců, i když je nutné podotknout, že s občasnými problémy ve smyslu pravidelných plateb nájemného, což bylo i jedno z hrubých porušení smlouvy. Po uplynutí uvedené doby provozovatel betonárny přestal platit předmět nájmu zcela. Pronajímající firma v souvislosti s neplacením nájemného učinila nájemci několik dotazů, následovaly urgencye a upomínky. Následně se nájemce zcela odmlčel a nereagoval na jakékoliv pokusy o kontakt. Vzhledem k tomu, že splatnost pohledávky již přesáhla 5 měsíců a dále narůstala, při absolutní nekomunikaci ze strany dlužníka, rozhodla se firma pronajímající, v souladu se smlouvou využít ustanovení o odstoupení od smlouvy v případě jejího hrubého porušení. Na následující kroky již byla k řešení celé situace poptána inkasní agentura, která obdržela veškeré dokumenty, týkající se předmětné splatné problematické pohledávky aby se s ní mohla detailně seznámit. Po prostudování komplexní dokumentace inkasní agentura seznala, že vše je po formální stránce v pořádku, že i dlužník dosud právně existuje a proto byla sepsána mandátní smlouva k zastupování klienta v této věci. Agentura posléze využila ustanovení nájemní smlouvy o rozhodčí doložce a záhy dosáhla rozhodnutí o okamžitém vrácení předmětu

nájmu. V tuto chvíli se zdálo, že je vše jasné a nezpochybnitelné. Ovšem ve chvíli, kdy agentura s rozhodnutím dorazila do místa sídla dlužníka, tento jim odmítl betonárnu vydat s tím, že tato je již dávno v majetku firmy. Provozovatel betonárny zaujal nekompromisní a odmítavý postoj ve smyslu dobrovolného vydání uvedeného zařízení a také majitel pozemku, na kterém byla betonárna postavena, který byl také jeho věřitelem, sem odmítal vpustit koho-koli, kdo by mohl ohrozit případný předmět plnění jeho pohledávky. Navíc v této chvíli se provozovatel dostal do insolvenčního řízení, přičemž insolvenční správce pochopitelně zadržel veškerý potencionální majetek dlužníka a vzhledem k faktu, že tento si betonárnu zařadil do majetku firmy tak i tento majetek. Inkasní agentuře nezbývalo, než se opět obrátit na soud, tentokrát s vylučovací žalobou. Soud dle práva rozhodl o tom, že betonárna není a nemohla být v majetku nájemce a na základě rozhodnutí soudu insolvenční správce tedy vyloučil betonárnu ze své správy. Zdálo by se, že nastalá situace je již přehledná a jasná a že nic nebrání tomu, aby pronajímatel předmětné technologické zařízení mohl demontovat a následně odvézt a inkasní agentura by také mohla dostat své, v tomto případě velmi zasloužené, odměny. Ovšem reálná situace je poněkud jiná. Jak nájemce, který je paradoxně zároveň největším věřitelem své firmy a byl zvolen předsedou věřitelského výboru, tak i majitel dotyčného pozemku, na kterém je umístěna betonárna, dosud tuto nevydali a dále to odmítají. Jediné, co jsou ochotni majitel pozemku a nájemce v roli největšího věřitele učinit je, provést dohodu s pronajímatelem o jakémsi kompromisním řešení s tím, že si majetek rozdělí.

5.4 Dobytnost „bonitních“, cedovaných pohledávek

Bonitní pohledávkou rozumíme takovou pohledávku, která je pro případného cesionáře dostatečně hodnotná, je kompletně v pořádku po formální stránce, čili existují k jejímu prokázání veškeré dokumenty, jako je například objednávka, smlouva,

potvrzené dodací listy, převzaté faktury apod. Věřitel má také pohledávku zajištěnou dostupnými zajišťovacími instituty. Dále musí dlužník právně existovat, nesmí být v insolventi nebo na jeho majetek nesmí být prohlášen konkurs, na majetku, který je zapsán v katastru nemovitostí nevisí žádné plomby, zástavy a další omezení a v neposlední řadě musí mít dlužník dostatek majetku k dostatečnému uspokojení jeho věřitelů. Dále těchto věřitelů nesmí být mnoho a dlužník by neměl být evidován v různých databázích dlužníků. Přesto, že jsou některé pohledávky dostatečně bonitní, dle výše uvedených kritérií, nemusí být dobytý vždy nebo kompletní. Uvedený reálný příklad práce s problematickou pohledávkou, která nebyla naštěstí pro inkasní kancelář cedována formou odkoupení, není v tomto oboru jistě výjimkou. Některé pohledávky, které se jeví postupníkovi jako přijatelné, zajímavé a velmi bonitní a proto tuto odkoupí nebo do ní vloží veškeré své investice, aby dosáhl své smlouvené odměny v případě jejího úspěšného vymožení na základě mandátní smlouvy, se ve skutečnosti mohou z několika důvodů, změnit v nedobytné. Dalším z důvodů nedobytní, byť bonitní pohledávky, je například manipulace s majetkem dlužníka ve chvíli, kdy tento ví, že jeho ekonomická situace je neúnosná. Jinými slovy přesto, že věřitel bude mít pohledávku zajištěnou různými zajišťovacími instituty, typu směnek, uznání dluhu atd., vyjma těch, které jsou zapsané v katastru nemovitostí, nemusí mít vždy věřitel, či cedent jistotu v konečném dobytí předmětné pohledávky. V každém případě je pro všechny potenciální věřitele základním předpokladem pro úspěšné domožení se svých práv v oblasti pohledávek prevence, a to prováděním výše uvedených, formálně správných úkonů, již před započítáním obchodu, což vyloučí podstatné procento pohledávek v budoucnu věřitelem, či cesionářem nevymožitelných.

Praktická část

6 Průzkum zkušeností obchodních firem, fyzických osob v oblasti postupování pohledávek

6.1 Cíl a hypotézy průzkumu

Cílem mého průzkumu byla snaha zjistit, zda se určité spektrum firem z oblasti oboru stavebnictví a oborů příbuzných mělo možnost se při svém podnikání setkat s problematickými pohledávkami. Stavebnictví je obor, ve kterém již 24 let pracuji ať už jako zaměstnanec nebo podnikatel. Tento obor je specifický tím, že jeho rozkvět, či naopak úpadek má velmi markantní vliv na další obory a tím pádem na samotné obyvatelstvo. Protože, jak jsem již zmínil, pracuji v tomto oboru poměrně dlouhou dobu mohl jsem směle učinit téměř kvalifikovaný odhad skutečností i v oblasti pohledávek, které souvisejí s předmětem činnosti těchto firem. Ovšem odhad a tedy stanovení hypotézy je jedna věc a faktický stav ze zkušenosti firem jiných je věc druhá.

Oblastí mého zájmu bylo zjistit, zda tyto firmy měly nutnost své problematické pohledávky cedovat, případně se nechat zastupovat inkasními agenturami, za účelem jejich rychlejšího vymožení. V případě, že někdy dochází k řešení problematických pohledávek na základě spolupráce s inkasní agenturou, tak na jakém principu. Vzhledem k tomu, že podnikat lze v ČR od roku 1989, pak i zjištění v kterém období vznikaly častěji problémové pohledávky je jistě důležité. Zajímavé pro mne a myslím i potenciální čtenáře je také informace od vybraného spektra firem, která hovoří o úspěšnosti vymožení těchto pohledávek. A konečně jsem chtěl zjistit náhled firem a jejich konstatování, zda je oblast pohledávek v současnosti problémovější, tj. zda se dnes pohledávky jeví dobytější než v minulosti (myšleno těsně po roce 1989).

Mou hypotézou byly tyto následující předpokládané odpovědi na položené otázky:

Otázka č. 1: Měla Vaše společnost v souvislosti s podnikáním, kdykoli v minulosti, potřebu postoupit nějakou, svou pohledávku?

Moje hypotéza: Ano, zcela jistě

Otázka č. 2: Byla Vaše společnost, v souvislosti s postoupením pohledávky kontaktována společností, zabývající se odkupováním pohledávek?

Moje hypotéza: Ano, jistě, především u velkých firem, kde jsou pohledávky zpravidla pro takovou agenturu zajímavější.

Otázka č. 3: Jestliže jste postupovali své pohledávky, v jakém období od roku 1989 se tak dělo především?

Moje hypotéza: Předpokládám, že cca po roce 2000

Otázka č. 4: Pakliže byla Vaše pohledávka postoupena, za jakých podmínek se tak dělo?

Moje hypotéza: Inkasní agentury zpočátku buď pohledávky odkupovali za zlomek jejich ceny, nebo vymáhali na základě mandátní smlouvy s tím, že si nechali část nákladů někdy i všechny náklady hradit již před jejich vymožením. Za vymoženou pohledávku potom následovala odměna. Později, vzhledem k nárůstu počtu agentur a dalším specifikám tohoto oboru podnikání, své podmínky poněkud zlepšily směrem k zákazníkovi, tedy například jejich dohodnutá odměna se platí až v okamžiku úspěšného vymožení apod.

Otázka č. 5: Byly Vaše postupované pohledávky úspěšně vymožené?

Moje hypotéza: Cca do 50% úspěšnosti

Otázka č. 6: Na základě Vašich zkušeností – budete dále volit možnost postupování pohledávek?

Moje hypotéza: Ano, bude-li to nezbytné a budou-li mít firmy názor, že se rychleji než ony sami domůžou svých pohledávek. (Ostatně takový je i smysl inkasních agentur)

Otázka č. 7: Stávají se, dle Vašeho mínění, pohledávky v současné době, dobytější než těsně po roce 1989?

Moje hypotéza: Ne, dlužníci jsou v současné době podstatně vynalézavější a svým závazkům se umí lépe vyhnout. Legislativa jim v tom je bohužel částečně nápomocna.

Otázka č. 8: Máte obecně více tzv. problémových pohledávek, tedy těch, kde zvažujete jejich postoupení, v současné době nebo v minulosti?

Moje hypotéza: V současné době je problémových pohledávek méně, než tomu bylo například v letech 2005-2009, díky tomu, že se dnes podstatně důsledněji přistupuje k dané problematice, a to vzhledem k poučení se z minulých let. Na druhou stranu tyto pohledávky mohou být finančně náročnější. Bývá totiž pravidlem, že dnes firmy získávají zakázky často na základě doporučení, vzájemné solidnosti, dostatku referencí apod., Ne tak, jako v minulosti, kdy reference teprve vznikaly. Nicméně v době krize a recese se i tyto firmy dostávají do tíživých problémů a dokonce do likvidace apod. A právě z těchto důvodů mohou vznikat výše uvedené méně časté, ale zato objemnější dluhy.

6.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Vzhledem ke snaze o objektivnost výsledků, vzniklých z odpovědí v dotazníku, jsem provedl výběr tak, že jsem do výzkumného vzorku firem zařadil jak firmy velké, nadnárodní, tak i firmy střední, podnikající jen v České republice a samozřejmě i

fyzické, podnikající osoby. Všechny firmy jsou, jak jsem již uváděl, z oboru stavebnictví nebo oboru velmi příbuzného.

6.3 Metody sběru dat

Metodou, jakou jsem získával data pro tuto práci, byl dotazník. Na základě výběru vhodných firem, jsem provedl většinou osobní kontakt s kompetentní osobou dané firmy. Na této schůzce, výjimečně po telefonickém hovoru jsem požádal o vyplnění mého stručného dotazníku. Podotýkám, že šlo většinou o firmy, se kterými přicházím do styku v obchodním a pracovním vztahu. Mohu zodpovědně prohlásit, že podobné ankety, vyplňování dotazníků a rozhovory, navíc ještě o tématech podobného ražení, jako problematice pohledávky a jejich dobytnost u konkrétních, podnikajících subjektů, jsou dnes velmi těžko dosažitelné. Většina firem, či podnikajících fyzických osob k těmto aktivitám zaujímají spíše záporný a negativní postoj. Proto si jejich spolupráce velmi cením.

6.4 Sběr a zpracování údajů

Ne všichni dotazovaní byli zcela ochotni tohoto průzkumu se účastnit. Tam, kde to nebylo z jakého-koli důvodu vhodné, jsem zaznamenával alespoň dílčí, v rozhovoru uvedené odpovědi. Následnými kroky po osobním jednání a zadání dotazníku k vyplnění byly případné krátké instrukce k jeho vyplnění. Vzhledem k tomu, že jsem volil záměrně velmi jednoduchý způsob jak dotazník rychle, leč objektivně vyplnit, všichni dotazovaní se zadaného úkolu zhostili dobře. V rámci autentičnosti jsem všechny požádal o osobní vyplnění, včetně identifikace, tj. jména a podpisu, případně také otisku razítka firmy. Takto vyplněné a poté naskenované dokumenty mi kolegové z branže zaslali na mou e-mailovou adresu. Celkem jsem rozeslal nebo rozdal 15

dotazníků vytypovaným stavební firmám a nadto jsem provedl dalších 10 schůzek a rozhovorů, kde jsem dotazníky nepředal, vzhledem k nevhodnosti situace k vyplnění.

6.5 Závěry plynoucí z odpovědí v dotazníku

Na základě zhodnocení dotazníků, také na základě zhodnocení počtu vrácených nebo naopak nevrácených dotazníků, také na základě provedení dalších rozhovorů, kdy se předložení dotazníků nejevilo zcela vhodné, lze konstatovat následující:

1. Hodnotící subjekty nemusely odpovídat na všechny otázky a naopak tam, kde to bylo vhodné, mohly zaznamenat dvě odpovědi.
2. Konkrétní fakta plynou z vyhodnocení dotazníků a odpovědí z rozhovorů, které jsou v příloze této práce pod označením D (vrácených a podepsaných dotazníků bylo celkem 11, z důvodu přílišné obsáhlosti jsem zařadil do BP jen jeden, jako vzor), dále pod označením E, F.
3. Obecně nejednoznačnější odpověď byla na otázku č. 7, kde se všichni dotazovaní shodli na tom, že v současné době je podstatně horší situace v dobytí pohledávek. Zároveň pak také, že v nedávné době bylo více problematických pohledávek, než v minulosti, přičemž v současné době se situace mírně zlepšila. Dalším mým závěrem je, že převážná část firem bude volit spolupráci s inkasní agenturou, když to bude žádoucí a to především na principu mandátní smlouvy, za dohodnutou odměnu v případě jejího úspěšného vymožení, tak jak tomu bylo i dosud. Ve chvíli kdy se jim jevila pohledávka téměř ztracená tuto odprodali za zbytkovou cenu, dle dohody a tak tomu bude i nadále. Jasným signálem od respondentů byla i odpověď na otázku č. 3, tedy to, že když už postupovali své pohledávky, tak se tak dělo až po roce 2000 a většina až po roce 2009, tzn., že tyto odpovědi jednoznačně korespondují s faktem, že v označené době byla situace s touto problematikou horší, než tomu bylo těsně po roce 1989. Ostatní otázky byly spíše návodčí, s tím aby dotazovaní byli správným způsobem

zatažení do problematiky, proto byly odpovědi na ně různé a nic jednoznačného z nich tedy neplyne.

6.6 Shrnutí a doporučení

Z vyhodnocení odpovědí na mé otázky je zřejmé, že hypotézy, které jsem uváděl v kapitole 6.1, „Cíl a hypotézy průzkumu“, se spolu prakticky nerozcházejí a lze tedy říci, že mé předpoklady byly ve své podstatě správné. Jinými slovy hodnotím situaci kolem problematických pohledávek a jejich případných cesí tak, jako většina poptávaných subjektů. Po roce 1989 nebylo mnoho firem, které by cíleně chtěly zakládat dluhy a například druhotné platební neschopnosti se vyskytovaly pouze zřídka. Postupně se podnikatelé naučili nejen podnikat ale i další věci, jako je například neplnění svých závazků. Tato nedobrá vlastnost se vyvinula téměř k dokonalosti v letech 2000-2009. Zkušenosti s tímto trendem vedly firmy, snažící se o poctivé podnikání k podstatně větší opatrnosti a tím pádem k mírnému vylepšení situace, alespoň co se množství problémových pohledávek, hodících se k cedování, týče. Bohužel následná krize a recese firmám v této oblasti mnoho nepomáhá. Přesto, že se v současné době podstatně více dbá na prověřování zákazníků a potenciálních, spolupracujících firem, s těmito se obchoduje často jen na základě jejich referencí z již uskutečněných obchodů nebo na doporučení, stále se vyskytují nové a nové problematické pohledávky. Vzhledem k tomu, že tyto problematické pohledávky vznikají nyní často díky ukončování provozu firem, jejich vstupu do likvidace apod., stávají se z nich pohledávky ještě podstatně hůře dobytné.

ZÁVĚR

Obsahem mé Bakalářské práce bylo téma pohledávky a její cese. Jistě je dobře, že dnešní právní úprava nám poměrně detailně popisuje tyto instituty, také nám upravuje, jakým způsobem je dovoleno a naopak nedovoleno, či zakázáno jednat v této dané problematice. Na druhou stranu v mnoha ustanoveních lze hledat a také najít více způsobů jejich výkladu nebo alespoň je možné zjistit jejich „mírně řečeno“ rozporuplnost. Státem a jeho zákony máme sice v rukou nástroje, jak čelit ztrátám z potenciálních problémových pohledávek, navíc máme v současné době nemálo zavedených a jistě schopných inkasních agentur, ovšem v některých případech je nám to málo platné, protože přes všechny tyto nástroje je možné se dostat s onou problematickou pohledávkou do problému. Bohužel naše legislativa stále umožňuje v některých případech, vyhnout se povinností a samozřejmě, že určitá část dlužníků, byť v nesouladu s morálkou, těchto mezer v zákonech umí dostatečně využít.

Dle mého názoru mohou nastat dvě možnosti, při kterých by se vyřešilo téma problémových pohledávek a nutnosti jejich následných cesí. První varianta je taková, že naše společnost a především její podnikatelská obec dosáhne takové morální výše, že problémové pohledávky nebudou vůbec vznikat, jinými slovy všichni dlužníci budou řádně a včas plnit své závazky. V tomto případě zároveň uznávám, že tato úvaha je poněkud pošetilá a utopistická. Druhou variantu vidím tak, že když naše legislativa umí vytvořit část zákonů dobře, musí dojít v blízké budoucnosti i k takové situaci, že se logickým způsobem vytvoří i ta druhá část zákonů, která postihne právě onu nedokonalost současnou. Je ovšem otázkou, zda tato druhá varianta není ještě větší utopie, než ta první.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ELIÁŠ, K., Postoupení pohledávky. *Časopis Podnikatel a právo č.5/2001*, vyd. Komora komerčních právníků Slovenskej republiky

Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/pd_1/art_5635/detail.aspx

ELISCHER, D., ŠEBESTA, K., Cese smlouvy jako nový institut českého soukromého práva, *Právní fórum* 2007/5

Dostupné z: [http://www.pravnickeforum.cz/dokument/nahled-dokumentu/doc-d6709v9128p1-cese-smlouvy-jako-novy-institut-ceskeho-soukromeho-prava/?query=%20\\$type=12](http://www.pravnickeforum.cz/dokument/nahled-dokumentu/doc-d6709v9128p1-cese-smlouvy-jako-novy-institut-ceskeho-soukromeho-prava/?query=%20$type=12)

FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl. 1.vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788

FIALA, J., KINDL, M., et. al. *Občanské právo hmotné. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8

GRULICH, T., K otázce přípustnosti tzv. cese smlouvy. *Právní rozhledy* č.6/2008

HEJTMANN, P., *Ekonomie, základy porozumění tržní ekonomice. II. vyd.* VŠ J.A. Komenského, 2001. ISBN 80-7048-040-8

MADAR, Z. a kol., *Slovník českého práva. II. díl, P-Z. 3. rozš. a podstatně přeprac. vyd.* Praha : Linde Praha - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2002. s. 1413

POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. II. Díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 1115

VONDRÁKOVÁ, A. a kol. *Vymáhání pohledávek.* Praha: ASPI, a.s., 2006, s.756

ABGB – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný zákoník občanský)*,
Dostupné z: <http://www.ibiblio.org/ais/abgb1.htm>

ČESKO. Zákon č.141/1950 Sb., ze dne 25. října 1950, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů republiky Československé* 1950, částka 60.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1950&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>

Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=141&r=1950>

ČESKO. Zákon č. 40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*, 1964, částka 19.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1964&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=8>

Dostupné také z:

http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/actionplan/transposition/czech/d12.13-cz.pdf

ČESKO. Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 občanský zákoník, In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*, 1991, částka 97. Ostrava: Sagit, 2010, ISBN 978-80-7208-818-8

Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1991&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>

ČESKO. Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č.47/1992 Sb., ze dne 7.2.1992, úplné znění občanského zákoníku. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*, 1992, částka 10

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=13>

ČESKO. Zákon č.89/2012 Sb., ze dne 22. března 2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2012, částka 33

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2012&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=16>

ČESKO. Zákon č. 513/1991 Sb., ze dne 5. Listopadu 1991 obchodní zákoník. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*, 1991, částka 98. Ostrava: Sagit, 2010, ISBN 978-80-7208-816-4

Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1991&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>

ČESKO. Zákon č.37/2004 Sb., ze dne 17.12.2003 o pojistné smlouvě a o změně souvisejících dokumentů (zákon o pojistné smlouvě), ve znění pozdějších změn. In: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2004 částka 12

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2004&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=23>

ČESKO. Zákon č.99/1963 Sb., ze dne 4.prosince 1963, občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky* 1963, částka 56

Dostupné z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1963&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=1)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=1963&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=1](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1963&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=1)

Dostupné také z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>

ČESKO. Zákon č.26/2000 Sb. ze dne 18.1.2000 o veřejných dražbách. In: *Sbírka zákonů České republiky* 2000, částka 10.

Dostupné z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2000&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=2000&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2000&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14)

Dostupné také z: <http://www.gavlas.cz:443/drazby/fmpro?-db=nemovitosti2.fp3&-format=zakon26.html&-view>

ČESKO. Zákon č.358/1992 Sb., ze dne 7.5.1992 o notářích a jejich činnosti (notářský řád). In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*, 1992, částka 73

Dostupné z : [http://www.pracepropravniky.cz/zakony/notarsky-rad-o-notarich-a-jejich-](http://www.pracepropravniky.cz/zakony/notarsky-rad-o-notarich-a-jejich-cinnosti)

[cinnosti](http://www.pracepropravniky.cz/zakony/notarsky-rad-o-notarich-a-jejich-cinnosti)

Dostupné také z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=7)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=7](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=7)

ČESKO. Zákon č.120/2001 Sb., ze dne 28.2.2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky* 2001, částka 48.

Dostupný z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2001&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=2001&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2001&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=14)

Dostupný také z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony?vyhledat=120>

Judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 32 Odo 473/2005

Dostupné z:

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D473%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D473%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 563/2003

Dostupné z:

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D563%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D563%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí NS 29 Odo 654/2003

Dostupné z:

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D654%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D654%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí NS 33 Odo 899/2004

Dostupné z:

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2033%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D726%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2004&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2033%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D726%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2004&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí NS 29 Odo 775/2004

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D775%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2004&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D775%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2004&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí NS 33 Odo 726/2005, SoJ 59/08

Dostupné z:

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2033%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D726%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2033%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D726%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí Rc 27/07

Dostupné z : FIALA, J., KINDL, M., et al. *Občanský zákoník. Komentář*. II. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 788, str.964

Rozhodnutí NS 32 Odo 201/2004

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%)

20%5Bspzn3%5D%3D201%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2004&SearchMax=1000
&Start=1&Count=15&pohled=1

Rozhodnutí NS 29 Odo 360/2005

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D360%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D360%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozhodnutí NS 32 Odo 635/2003

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D635%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D635%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozsudek NS 32 Odo 473/2005

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D473%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2032%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D473%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2005&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

Rozsudek 29 Odo 563/2003

Dostupné z :

[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D563%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2029%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DODO%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D563%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2003&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Smlouva o postoupení pohledávky.....	I
Příloha B – Mandátní smlouva	III
Příloha C – Oznámení postoupení pohledávky – vzor	VI
Příloha D – Vyplněný dotazník – 1ks.....	VII
Příloha E – Vyhodnocení dotazníků z odborného průzkumu.....	X
Příloha F – Grafické vyhodnocení odevzdaných dotazníků a rozhovorů.....	XII

PŘÍLOHY

Příloha A – Smlouva o postoupení pohledávky – vzor

SPOLEČNOST, spol. s r.o., IČ: 12345678, se sídlem na měsíci, zapsaná v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze jako soudem rejstříkovým v odd. C, vložka č. 11111, jednajícím jednatelem p. Karlem Postupitelem jako „postupitel“ na straně jedné

a

Pohledávky, s.r.o., IČ: 87654321, se sídlem v Praze 20, Pražská 100, zapsaná v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze jako soudem rejstříkovým v odd. A, vložka č. 22222222, zastoupená jednatelem p. Janem Postupníkem jako „postupník“ na straně druhé

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku ve smyslu ustanovení § 524 a násl. Občanského zákoníku tuto

smlouvu o postoupení pohledávky:

ČL.1

- 1) Postupitel má vůči dlužníkovi Ernestu Hemingweiovi, nar. 1.1.1950, bytem Praha 5, Pankrácká 1 peněžitou pohledávku ve výši 1 000 000,-Kč (slovy: jedenmilionkorunčeských) z titulu nezaplacení faktury za zboží vyplývající z kupní smlouvy mezi nimi uzavřené dne 20.11.2011.
- 2) Částka 1 000 000,-Kč uvedená v odst.1) tohoto článku byla dlužníkovi vyúčtována fakturou-daňovým dokladem č. 2011/11 ze dne 25.11.2011 splatným 24.12.2011.

ČL.2

Postupitel tímto postupuje svoji pohledávku za dlužníkem specifikovanou v čl.1, odst.1 této smlouvy postupníkovi za úplatu odpovídající 80% hodnoty postoupené pohledávky, tj. za úplatu ve výši 800 000,-Kč (slovy osmsettisickorunčeských) a postupník tuto pohledávku za zde uvedenou úplatu přebírá.

ČL.III

Dohodnutá úplata 800 000,-Kč je splatná do 10 kalendářních dnů od podpisu této smlouvy na účet postupitele, vedený u KB, a.s., č.účtu 1234567/0100.

ČL IV

K přechodu práv k pohledávce specifikované v čl. I, odst. 1) této smlouvy dochází zaplacením úplaty uvedené v čl. II této smlouvy, kdy se stane postupník věřitelem dlužníka uvedeného v čl. I, odst. 1) této smlouvy.

ČL. V

Postupitel předává při podpisu této smlouvy postupníkovi veškeré doklady, které se vztahují k pohledávce specifikované v čl. I, odst. 1) této smlouvy a které má k dispozici. Výčet dokladů je dále uveden v příloze č. 1 této smlouvy.

ČL. VI

Postupitel prohlašuje, že postoupení pohledávky dle této smlouvy neodporuje jeho dohodě s dlužníkem.

ČL. VII

Postupitel se zavazuje, že bez zbytečného odkladu po nabytí účinnosti této smlouvy oznámí postoupení pohledávky dlužníkovi.

ČL. VIII

- 1) Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti podpisem oběma smluvními stranami.
- 2) V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených platí pro právní vztah jí založený ustanovení obecně závazných právních předpisů, zejména ustanovení § 524 až § 530 občanského zákoníku v platném znění.
- 3) Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou vyhotoveních, z nichž po jednom přebírá po jejím podpisu každá smluvní strana. Každé řádně podepsané vyhotovení má právní sílu originálu.
- 4) Smluvní strany prohlašují, že tuto smlouvu sepsali po vzájemném projednání, svobodně a vážně, podle své pravé vůle, nikoliv v tísní či za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 1.3.2012

podpis

.....
SPOLEČNOST, spol. s r.o.
Karel Postupitel, jednatel
postupitel

podpis

.....
Pohledávky, s.r.o.
Jan Postupník, jednatel
postupník

Příloha B – Mandátní smlouva- vzor

NEŠŤASTNÍK, s.r.o., IČ: 55555555, se sídlem Mariánské Lázně, Družstevní 5, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni jako soudem rejstříkovým v odd. B, vložka 4444, jejím jménem jednatel Jan Mandant (jako „mandant“)

a

DLUHYSEM, a.s., IČ: 99999999, se sídlem Praha 5, Strakonická 123, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze jako soudem rejstříkovým v odd. C, vložka 444, jejím jménem Petr Mandatář, předseda představenstva (jako „mandatář“)

uzavřeli níže uvedeného dne, měsíce a roku podle § 566 a násl. Zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku v platném znění tuto

mandátní smlouvu:

Čl. I

Předmět smlouvy

- 1) Mandatář se touto smlouvou zavazuje vykonávat pro mandanta mimosoudní inkaso jeho pohledávek za třetími osobami (dále jen „dlužníky“) neuhrazených ve lhůtě splatnosti, a to jménem mandanta, podle jeho pokynů, na jeho účet a za úplatu. Pohledávky mandanta předané mandatáři mimosoudnímu inkasu jsou specifikovány v příloze č. 1, která je nedílnou součástí této smlouvy. Mandatář je povinen vykonávat jednotlivé úkony při plnění předmětů této smlouvy osobně, v rozsahu plné moci udělenému mandantem.
- 2) Mandant se touto smlouvou zavazuje zaplatit mandatáři za činnost uvedenou v odst. 1) tohoto článku úplatu uvedenou v čl. V. této smlouvy. Mandant prohlašuje, že pohledávky specifikované v příloze č.1 této smlouvy jsou splatné, ke dne podpisu této smlouvy neuhrazené a nepromlčené a co do pravosti a výše nesporné.

Čl. II

Práva a povinnosti mandatáře

- 1) Mandatář je povinen při plnění povinností vyplývajících z této smlouvy postupovat v souladu s platným právním řádem, s odbornou péčí, podle pokynů mandanta a souladu se zájmy mandanta, které zná nebo s ohledem na předmět smlouvy znát musí. Mandatář je povinen mandanta informovat o průběhu inkasa pohledávek a všech okolnostech, které zjistil při zařizování záležitosti a které mohou mít vliv na změnu podmínek sjednaných touto smlouvou nebo na pokyny mandanta. Tyto informace se zavazuje mandatář mandantovi předávat vždy po 10 dnech písemně nebo elektronickou formou.

- 2) Mandatář je povinen při plnění povinností, které vyplývají z této smlouvy postupovat tak, aby nenarušil vzájemné obchodní vztahy mandanta a jeho smluvních partnerů.
- 3) Mandatář je oprávněn při respektování podmínek této smlouvy sám určit konkrétní postup mimosoudního vyrovnání.
- 4) Mandatář je oprávněn vyloučit z pohledávek předaných mu k mimosoudnímu inkasu ty pohledávky, u nichž v průběhu zařizování záležitosti zjistí, že jejich mimosoudní inkaso nelze s ohledem na zjištěné okolnosti reálně očekávat. Mandatář je povinen o vyloučení takové pohledávky a o důvodech takového vyloučení bez zbytečného odkladu písemnou formou mandanta informovat.

ČL.III

Práva a povinnosti mandanta

- 1) Mandant je povinen vystavit mandatáři písemnou plnou moc, která opravňuje mandatáře jménem mandanta jednat v záležitostech tvořící předmět této smlouvy.
- 2) Mandant je povinen předat při uzavření této smlouvy mandatáři veškeré informace a dokumentace nutné k zařizení záležitosti, která je předmětem této smlouvy. Mandant je zejména povinen předat mandatáři kopie všech dokumentů vztahujících se k pohledávkám specifikovaným v příloze č.1 této smlouvy, které má k dispozici (objednávky, kupní smlouvy, dodací listy, faktury, směnky, uznání dluhu, uznání závazku, splátkové kalendáře atd.).
- 3) Mandant je povinen poskytovat mandatáři potřebnou součinnost ke splnění předmětu této smlouvy. Také je povinen bez zbytečného odkladu nejpozději však do 5 kalendářních dnů informovat mandatáře o případných svých přímých jednáních s dlužníky a o případných přijatých platbách od dlužníků.
- 4) Mandant po dobu platnosti této smlouvy není oprávněn předat pohledávky specifikované v příloze č. 1 této smlouvy k mimosoudnímu vymáhání třetí osobě. Mandant je však oprávněn podat ohledně těchto pohledávek příslušné žaloby soudu za účelem zabránění promlčení pohledávek případně přihlásit pohledávky do řízení konkursního, vyrovnávacího či do likvidace.
- 5) Mandant po dobu platnosti této smlouvy není oprávněn postoupit pohledávky specifikované v příloze č. 1 této smlouvy třetí osobě.

ČL.IV

Úhrada pohledávek

- 1) Zájmem mandanta je úhrada pohledávek specifikovaných v příloze č. 1 této smlouvy. Za uhrazenou se považuje pohledávka uhrazená v penězích v hotovosti do rukou mandanta, poštou na adresu mandanta, bezhotovostně na účet mandanta č. 17-11111111/0100, pohledávka započtená, postoupená třetí osobě a v případě předchozího písemného souhlasu mandanta také uhrazená dodávkou zboží nebo poskytnutím služby.
- 2) Mandatář je oprávněn uzavírat s dlužníky mandanta splátkové kalendáře a v případě předchozího písemného souhlasu mandanta přistupovat na platební ústupky.

Čl.V

Odměna mandatáře

- 1) Nárok na odměnu mandataři vzniká úhradou pohledávek specifikovaných v příloze čl. 1 této smlouvy způsobem uvedeným v čl. 4 této smlouvy a to případně i jen částečným. Základem pro určení výše odměny je výše uhrazené pohledávky.
- 2) Mandant je povinen zaplatit mandataři odměnu:
 - a. u pohledávek , u nichž v době předání neuplynula doba delší než dva měsíce od jejich splatnosti, ve výši 10% uhrazené pohledávky,
 - b. u pohledávek, u nichž v době předání neuplynula doba delší než šest měsíců od jejich splatnosti, ve výši 15% uhrazené pohledávky,
 - c. u pohledávek, u nichž v době předání neuplynula doba delší než dvanáct měsíců od jejich splatnosti, ve výši 20% uhrazené pohledávky,
 - d. u pohledávek, u nichž v době předání uplynula doba delší než dvanáct měsíců od jejich splatnosti, ve výši 25% uhrazené pohledávky.
- 3) V odměně uvedené v odst. 2) tohoto článku je již zahrnuta předpokládaná výše nutně a účelně vynaložených nákladů mandatáře. Mandatář je oprávněn účtovat mandantovi náklady spojené s místním šetřením výhradně v případech mandantem předem písemně odsouhlasených.
- 4) Mandant bude provádět úhradu odměny mandatáře na základě faktury vystavené mandatářem se splatností 14 dní od úhrady pohledávky.

Čl.VI

Závěrečná ustanovení

- 1) Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou, nabývá platnosti a účinnosti okamžikem jejího podpisu oběma smluvními stranami.
- 2) Každá smluvní strana může tuto smlouvu kdykoli vypovědět a to i bez udání důvodu. Výpovědní doba činí dva měsíce a počíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení písemného vyhotovení výpovědi druhé smluvní straně.
- 3) Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou stejnopisech, z nichž každá smluvní strana obdrží jeden stejnopis. Změny a dodatky této smlouvy je možné činit jen písemnými dodatky podepsanými oběma smluvními stranami.
- 4) V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených se právní vztah touto smlouvou založený řídí obecně závaznými právními předpisy, zejména ustanoveními § 566 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku v platném znění.
- 5) Smluvní strany prohlašují, že tato smlouva byla uzavřena na základě jejich pravé a svobodné a vážné vůle, nikoliv v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.

Příloha: seznam pohledávek

V Praze dne

podpis

podpis

.....
NEŠTASTNÍK, s.r.o.,

.....
DLUHÝSEM, a.s.

Příloha C – Oznámení postoupení pohledávky - vzor

Oznámení postupitele dlužníkovi o postoupení pohledávky

Jan Mandant jednatel
mandant
Marcela Svobodová, nar. 17. 8. 1967
Boženy Němcové 8
Praha 7

Petr Mandatář, předseda představenstva
mandatář

V Praze dne 15. 6 .2006

Věc:
Oznámení o postoupení pohledávky

Vážená paní,

Na základě smlouvy o dílo č. 32 ze dne 10. 1. 2005 provedla pro vás naše obchodní společnost Plzenec, spol. s r.o., IČ: 55555555, se sídlem v Praze 3, Ostrovní 55, zednické práce, které vyúčtovala dne 11. 1 .2005 fakturou – daňovým dokladem č. 11/2005, splatným 25.1.2005, a to ve sjednané částce 74 000 Kč (slovy: sedmdesátčtyřtisíkorunceských). Uvedenou fakturu jste do dnešního dne nezaplatila, nereagovala jste ani na naše upomínky činěné jak ústní formou, tak i formou písemnou. Váš závazek tedy trvá v plné výši.

Dne 14. 6. 2006 uzavřela naše obchodní společnost jako postupitel smlouvu o postoupení pohledávky ve smyslu ustanovení § 524 a násl. Občanského zákoníku s obchodní společností Odkup pohledávek, s.r.o., IČ: 55555555, se sídlem Praha 7, Větrná 85 jako postupníkem. Smlouvou o postoupení pohledávky se obchodní společnost Odkup pohledávek, s.r.o. stala Vaším věřitelem namísto naší obchodní společnosti.

Ve smyslu smlouvy o postoupení pohledávky a příslušných ustanovení občanského zákoníku Vám tímto postoupení shora uvedené pohledávky oznamujeme s tím, že nyní jste svůj závazek zaplatit 74 000 Kč povinna splnit obchodní společnosti Odkup pohledávek, s.r.o., IČ: 55555555, se sídlem Praha 7, Větrná 85.

(podpis)

.....
Plzenec, spol. s r.o.
Karel Smutný, jednatel

Příloha C – Vyplněný dotazník

DOTAZNÍK

Vážení obchodní i neobchodní přátelé,

jsem ve třetím ročníku University Jana Ámose Komenského, obor „Právo v podnikání“ a v souvislosti s vypracováním mé Bakalářské práce, na téma „CESE POHLEDÁVEK“, mi dovolte abych od Vás cestou tohoto krátkého dotazníku, získal některé informace, týkající se výše uvedeného tématu.

Vaše odpovědi budou sloužit toliko jako vypovídající názor určitého, náhodně vybraného spektra obchodních společností, jakož i fyzických osob a budou použity pouze k účelu praktické části mé Bakalářské práce.

Průzkum : zkušenosti obchodních společností, fyzických osob v oblasti postupování pohledávek

Dotazovaná obchodní společnost, fyzická osoba :

Cement Hranice, akciová společnost

Bělotínská 288, 753 39 Hranice

IČ: 155 04 077

.....

Otázka č.1: Měla Vaše společnost v souvislosti s podnikáním, kdykoli v minulosti, potřebu postoupit nějakou, svou pohledávku?

Odpověď č.1:

a) Ne

b) Ano, jednou (občas)

c) Ano, často

Poznámka:

.....

Otázka č.2: Byla Vaše společnost, v souvislosti s postoupením pohledávky kontaktována společností, zabývající se odkupováním pohledávek?

Odpověď č.2:

a) Ne

b) Ano, jednou (občas)

c) Ano, často

Poznámka:

.....
Otázka č.3: Jestliže jste postupovali své pohledávky, v jakém období od roku 1989 se tak dělo především?

- a) 1989-1991
- b) 1991-2000
- c) 2000-2009
- d) 2009-2012

Poznámka:
.....

Otázka č.4: Pakliže byla Vaše pohledávka postoupena, za jakých podmínek se tak dělo?

- a) Odkoupením pohledávky za procentuelní zůstatek
- b) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, při jejím úspěšném vymožení
- c) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, kdy dostal předem náklady související s vymáháním a další odměnu po vymožení pohledávky
- d) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, kterou dostal již před započítím vymáhání

Poznámka:

procentuální zůstatek – většinou se jednalo o 100% nominální hodnotu
.....

Otázka č.5: Byly Vaše postupované pohledávky úspěšně vymožené?

- a) ano vždy
- b) ano nad 50% úspěšností
- c) ano do 50% úspěšností
- d) spíše nevyhožené

Poznámka:

po postoupení jsme již nesledovali osud pohledávky
.....

Otázka č.6: Na základě Vašich zkušeností – budete dále volit možnost postupování pohledávek?

- a) ano vždy
- b) ano většinou
- c) vyjimečně ano
- d) v žádném případě

Poznámka:

.....

Otázka č.7: Stávají se, dle Vašeho mínění, pohledávky v současné době, dobytější než těsně po roce 1989?

- a) ano
- b) ano většinou
- c) ne, je to podstatně horší

Poznámka:

.....

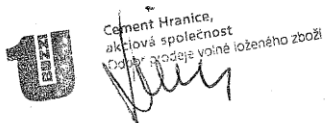
Otázka č.8: Máte obecně více tzv. problémových pohledávek, tedy těch, kde zvažujete jejich postoupení, v současné době nebo v minulosti?

- a) v současné době máme více problémových pohledávek
- b) více problémových pohledávek bylo v minulosti
- c) přibližně stejná situace

Poznámka:

Za Vaše odpovědi děkuji a přeji, pokud možno, žádné problémové pohledávky.

Jan Folljrn

Dotazovaný:.....

Dne: 13.2.2013

(Jméno a příjmení, podpis, razítko)

Příloha C – Vyhodnocení dotazníků z odborného průzkumu

Počet odpovědí dotázaných respondentů dotazník//rozhov.	Otázka č.1:
	Měla Vaše společnost v souvislosti s podnikáním, kdykoli v minulosti, potřebu postoupit nějakou, svou pohledávku?
	Odpověď č.1:
2//1	a) Ne
4//2	b) Ano, jednou (občas)
3//7	c) Ano, často
	Poznámka:
	Otázka č.2:
	Byla Vaše společnost, v souvislosti s postoupením pohledávky kontaktována společností, zabývající se odkupováním pohledávek?
	Odpověď č.2:
3//1	a) Ne
4//2	b) Ano, jednou (občas)
2//7	c) Ano, často
	Poznámka:
	Otázka č.3:
	Jestliže jste postupovali své pohledávky, v jakém období od roku 1989 se tak dělo především?
	Odpověď č.3:
	a) 1989-1991
1//1	b) 1991-2000
1//4	c) 2000-2009
5//5	d) 2009-2012
	Otázka č.4:
	Pakliže byla Vaše pohledávka postoupena, za jakých podmínek se tak dělo?
	Odpověď č.4:
2//2	a) Odkoupením pohledávky za procentuelní zůstatek
2//8	b) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, při jejím úspěšném vymožení
	c) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, kdy dostal předem náklady související s vymáháním a další odměnu po vymožení pohledávky
0//0	
1//0	d) Postupník pohledávku vymáhal za dohodnutou odměnu, kterou dostal již před započítáním vymáhání
	Poznámka:

	Otázka č.5:
	Byly Vaše postupované pohledávky úspěšně vymožené?
	Odpověď č.5:
	a) ano vždy
1//5	b) ano nad 50% úspěšnosti
1//4	c) ano do 50% úspěšnosti
1//1	d) spíše nevymožené
	Otázka č.6:
	Na základě Vašich zkušeností – budete dále volit možnost postupování pohledávek?
	Odpověď č.6:
	a) ano vždy
3//4	b) ano většinou
4//6	c) výjimečně ano
	d) v žádném případě
	Poznámka:
	Otázka č.7:
	Stávají se, dle Vašeho mínění, pohledávky v současné době, dobytější než těsně po roce 1989?
	Odpověď č.7:
	a) ano
	b) ano většinou
8//10	c) ne, je to podstatně horší
	Otázka č.8:
	Máte obecně více tzv. problémových pohledávek, tedy těch, kde zvažujete jejich postoupení, v současné době nebo v minulosti?
	Odpověď č.8:
4//0	a) v současné době máme více problémových pohledávek
2//8	b) více problémových pohledávek bylo v minulosti – cca po roce 2000 - 2009
2//2	c) přibližně stejná situace

Zdroj: vlastní průzkum

Na základě vyplněných dotazníků a rozhovorů zpracoval :

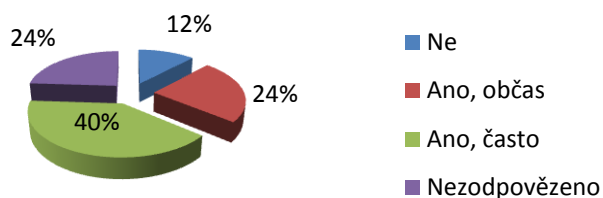
Jan Foltýn

V Mariánských Lázních dne:

13.2.2013

Příloha D – grafické vyhodnocení vyplněných dotazníků a rozhovorů z průzkumu

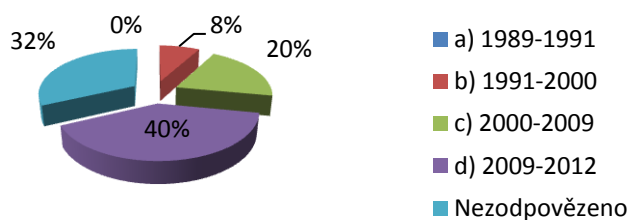
1. Měla Vaše společnost v souvislosti s podnikáním, kdykoli v minulosti, potřebu postoupit nějakou, svou pohledávku?

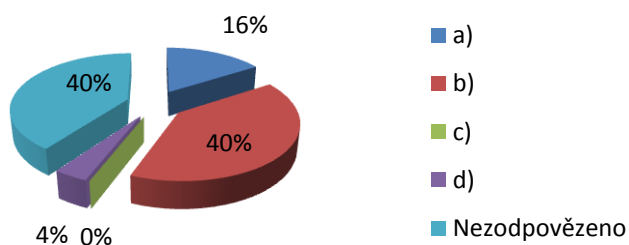
2. Byla Vaše společnost, v souvislosti s postoupením pohledávky kontaktována společností, zabývající se odkupováním pohledávek?

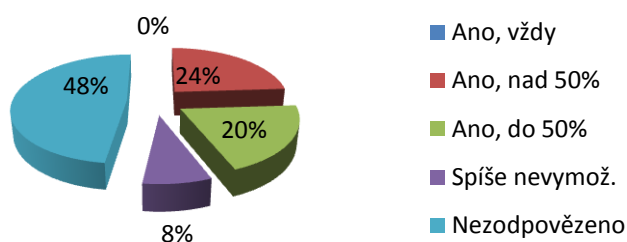
3. Jestliže jste postupovali své pohledávky, v jakém období od roku 1989 se tak dělo především?

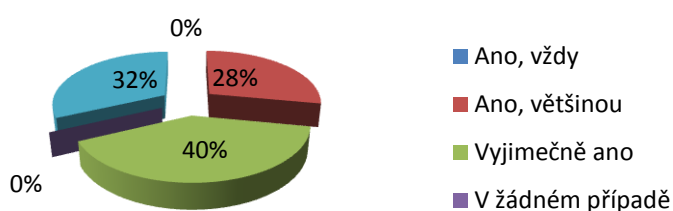
4. Pakliže byla Vaše pohledávka postoupena, za jakých podmínek se tak dělo?

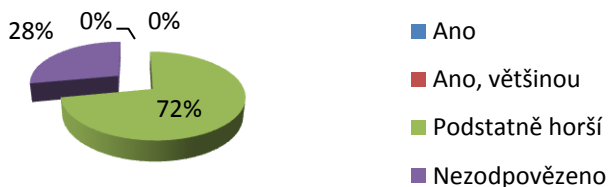
5. Byly Vaše postupované pohledávky úspěšně vymožené?

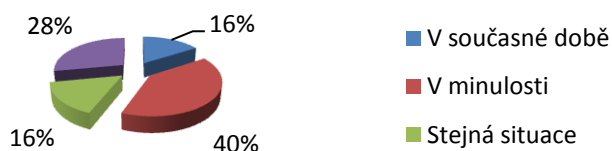
6. Na základě Vašich zkušeností – budete dále volit možnost postupování pohledávek?

7. Stávají se, dle Vašeho mínění, pohledávky v současné době dobytější, než těsně po roce 1989?

8. Máte obecně více tzv. problémových pohledávek, tedy těch, kde zvažujete jejich postoupení, v současné době nebo v minulosti?

Zdroj: vlastní průzkum

Na základě vyplněných dotazníků a rozhovorů zpracoval :

Jan Foltýn

V Mariánských Lázních dne:

1.3.2013

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora:	Jan Foltýn
Obor:	Právo v podnikání
Forma studia:	Kombinované
Název práce:	Cese pohledávky
Rok:	2013
Počet stran textu bez příloh:	60
Celkový počet stran příloh:	13
Počet titulů české literatury a pramenů:	8
Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:	0
Počet internetových zdrojů:	25
Vedoucí práce:	JUDr. PhDr. David Elischer Ph.D.